

Stvaralaštvo Francesca (Franje) Salghetti Driolija kao poticaj likovnom istraživanju kaštela sv. Mihovila na Ugljanu

Kopilaš, Samanta

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:577272>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski studij za učitelje

Samanta Kopilaš

**Stvaralaštvo Francesca (Franje) Salghetti Driolija
kao poticaj likovnom istraživanju kaštela sv.
Mihovila na Ugljanu**

Diplomski rad

Zadar, 2021.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski studij za učitelje

Stvaralaštvo Francesca (Franje) Salghetti Driolija kao poticaj likovnom istraživanju kaštela sv. Mihovila
na Ugljanu

Diplomski rad

Student/ica:

Samanta Kopilaš

Mentor/ica:

doc. dr. art. Marina Đira

Zadar, 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Samanta Kopilaš**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Stvaralaštvo Francesca (Franje) Salghetti Driolija kao poticaj likovnom istraživanju kaštela sv. Mihovila na Ugljanu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 4. ožujka 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. FRANCESCO (FRANJO) SALGHETTI DRIOLI.....	2
3. DRIOLI KAO PRIPADNIK TREĆEG NARAŠTAJA TVORNICE MARASKINA....	6
4. O AKADEMIZMU KAO STILU U UMJETNOSTI I DRIOLIJEVOM STVARALAŠTVU	8
5.NAJČEŠĆI MOTIVI U DRIOLIJEVOM STVARALAŠTVU.....	10
5.1. FOLKLORNI SADRŽAJI.....	11
5.2. RELIGIOZNI I POVIJESNI SADRŽAJI.....	12
5.3. KAŠTEL SV. MIHOVILA NA OTOKU UGLJANU JEDAN OD DRIOLIJEVIH MOTIVA	16
6. ULOGA KULTURNE BAŠTINE U NASTAVNOM PREDMETU LIKOVNA KULTURA	23
6.1. DOMENE, TEME I ISHODI NASTAVNOG KURIKULUMA LIKOVNE KULTURE VEZANI UZ KULTURNU BAŠTINU.....	24
6.2. MOGUĆNOST KORELACIJE LIKOVNE KULTURE S DRUGIM NASTAVNIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA POSREDSTVOM NASTAVNIH SADRŽAJA VEZANIH UZ KULTURNU BAŠTINU	26
7. PRAKTIČNI DIO	28
7.1. Cilj istraživanja.....	28
7.2. Problem istraživanja	28
7.3. Metode istraživanja	28
7.4.Sudionici istraživanja	28
7.4.1. OPIS ISTRAŽIVANJA	29
7.4.2. REALIZACIJA PRVOG ZADATKA (1. RAZRED) - POSJET OTOKU UGLJANU.....	34
7.4.3. REALIZACIJA DRUGOG ZADATKA (2. RAZRED) - DOŽIVLJAJ UTVRDE SV. MIHOVILA KOLAŽOM I CRTEŽOM.....	36
7.4.4. REALIZACIJA TREĆEG ZADATKA (3. RAZRED) - ANALOGNI I DIGITALNI PRIKAZ UTVRDE SV. MIHOVILA	39
7.4.5. REALIZACIJA ČETVRTOG ZADATKA (4. RAZRED) - VIDEO KAO MEDIJ PRIPOVIJEDANJA PRIČE O OTOKU UGLJANU	42
7. RASPRAVA.....	44

8. ZAKLJUČAK.....	45
9. SAŽETAK.....	46
10. POPIS LITERATURE.....	48
11. POPIS TABLICA.....	51
12.POPIS SLIKOVNIH PRIKAZA.....	53
ŽIVOTOPIS.....	56

1. UVOD

Diplomski rad bit će najviše usmjeren na proučavanje slikarstva zadarskog slikara F. S. Driolija. Pri tome će najveći naglasak biti stavljen na kaštel sv. Mihovila, koji se nalazi na otoku Ugljanu, a koji je jedan od najčešćih motiva u Driolijevim crtežima. Svrha rada je istražiti mogućnosti povezivanja njegovog stvaralaštva s tim lokalitetom, a sve to naravno u okviru Likovne kulture kao nastavnog predmeta u razrednoj nastavi.

Sam rad je podijeljen na dva dijela, teorijski i praktični. U teorijskom djelu pažnja je posvećena liku i djelu F. S. Driolija, te na njegove crteže kaštela sv. Mihovila na otoku Ugljanu, onda i na mogućnosti integracije takvih sadržaja u nastavi s obzirom na predmetni kurikulum Likovne kulture.

Praktični dio diplomskog rada bit će usmjeren na likovno istraživanje Driolijevih crteža kaštela sv. Mihovila koje će se temeljiti na likovnim redefinicijama tih crteža u različitim likovnim medijima. Samo istraživanje bit će vezano uz kurikulum odnosno uz domene i ishode nastavnog predmeta Likovna kultura. Ti zakonski okviri od učitelja zahtijevaju da posjeduje određene likovne kompetencije, da povezuje sadržaje različitih nastavnih predmeta i kod učenika razvija svijest o povijesnim i umjetničkim vrijednostima vlastitog kraja, a u kontekstu zadarskog područja otok Ugljan i Drioli to zasigurno jesu.

2.FRANCESCO (FRANJO) SALGHETTI DRIOLI

Petričić (1959) piše kako slikarstvo u Dalmaciji u XIX. stoljeću nosi više kulturno – povijesno, a manje stvaralačko obilježje, te je odraz političkih, ekonomskih i kulturnih prilika koje su tada vladale u ovoj austrijskoj provinciji. Petricioli (1964) ističe kako je u takvom okruženju slikarstvom Zadra prve polovice i prvog desetljeća druge polovice dominirala ličnost Francesca (Franje) Salghetti – Driolija.

Drioli je prvi profesionalni slikar čija je djelatnost bila prisutna u ovim krajevima i prvi koji se bavio zahtjevnim slikanjem velikih kompozicija. On je tipični predstavnik akademizma – umjetničkog pravca izraslog na iskustvima značajnih umjetničkih imena klasicizma s kraja XVIII. i početka XIX. stoljeća (Petricioli, 2001).

Kako piše Petricioli (2003), Francesco Salghetti Drioli rođen je u Zadru, 19. ožujka 1811. u obitelji podrijetlom iz Bergama. Nakon što mu je otac umro, majka ga je poslala u Trst da upotpuni svoju naobrazbu u trgovačkoj školi jer je kao prvorodenac bio određen upravljati obiteljskom tvornicom. No, Drioli je iskazivao ljubav prema slikarstvu, te je uz majčinu novčanu pomoć u slobodno vrijeme pohađao satove crtanja.

Petricioli (2003) dalje pripovijeda kako je u Rimu Drioli bio primljen u „slobodnu školu crtanja akta“ 13. studenoga 1831. godine s još osamnaest mladića, a upisao se i u školu „povijesti, mitologije i kostima“ koju je vodio stalni tajnik Akademije Sebastiano Betti.

Stagličić (2000) navodi da je prvi njegov boravak u Rimu trajao dvije godine. Za to vrijeme pretežno se usavršavao u crtežu, kopirajući stare majstore, među inima Michelangela i Domenichina. Nedugo zatim, 1832. godine prebacio se na Akademiju s adresom u Veneciji, a sve to u svrhu istraživanja kolorizma. Prema riječima Petriciolija (2003), nakon završetka studija u Rimu i Veneciji uslijedio je niz posjeta Milanu, Bologni i Firenci pa opet Veneciji i Rimu (1835. – 1839).

Slika 1. F. S. Drioli, Pričest sv. Benedikta, ulje na platnu, 248 x 159 cm, 1834. Slika je nastala u Veneciji, a trenutno se nalazi u Zadru u samostanu sv. Marije (Petricioli, 2003).

Za života, a posebno u mladosti, Drioli je bio poštivan i njegova djela su bila pozitivno ocjenjena i hvaljena u talijanskim novinama i časopisima. Još za vrijeme studija se zainteresirao za folklor stanovnika u Dalmaciji, studirao je i precrtao dijelove odjeće, vez na tekstilu, metalne ukrase, nakit, a izradio je i dvije velike kompozicije s folklornim sadržajem: „Skidanje crvene kapice“ iz 1837. godine i „Guslar među seljacima“ iz 1840. godine (Petricioli, 2003).

Slika 2. F.S. Drioli, Skidanje crvene kapice (Petricioli, 2003).

Petričić (1959) piše da od 1843. godine, s malim prekidima, Drioli do kraja svoga života boravi u svom rodnom gradu. U Zadru nastaju mnogi portreti, oltarske pale i povijesne slike. Drioli je svijetlim i bogatim koloritom slikao u duhu talijanskog akademizma alegorijske, biblijske i povijesne kompozicije te portrete („Sv. Ivan Krstitelj“, 1847.; „Kristofor Kolumbo u lancima“, 1849.). Uz to, autor je vrijednih crteža dalmatinskih nošnji i žanr - prizora iz seljačkoga života.¹

O smrti zadarskog slikara se ne zna gotovo ništa, osim da je umro 1877. godine, te da je ostavio bogatu oporuku, kako navodi Tomić (1996). Petricioli (2003) nabraja da je u svojoj oporuci (koja se čuva kod njegove praunuke Francesce u Vicenzi) ostavio slikarski pribor Akademiji u Veneciji gdje je studirao, modele za nauk crtanja zadarskoj gimnaziji, a njegov najvrjedniji inventar nalazi se u kabinetu HAZU u Zagrebu. Riječ je o slici „Car Dušan i vila“, crtežu „Pogibija bana Berislavića“, te albumu sa studijama za njegove najpoznatije slike: „Kolumbo u lancima“, „Sloga južnoslavenskih vladara“, „Apoteoza umrle supruge“, zatim anatomskim studijama i 35 bilježnica (od kojih je u Zagrebu sačuvano 23) s brojnim crtežima različitih sadržaja, vedutama talijanskih gradova, krajolicima, skicama za svoje ostvarene i neostvarene slike, narodnim nošnjama u Dalmaciji, Bosni i Crnoj Gori, rimskim spomenicima, egipatskim umjetninama, povijesnim kostimima i raznim bilješkama o tehnici slikanja, filozofskim razmišljanjima i sl.

Slika 3. F.S. Drioli, Sloga južnoslavenskih vladara, ulje na platnu, 473 x 405 cm, 1870., Galerija umjetnina Narodnog muzeja, Zadar (Petricioli, 2003).

¹Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/trazi.aspx?t=Franjo%20Salghetti-Drioli>

Tomić (1996) navodi da se u oporuci spominje i župna crkva koja se nalazila u Jasenicama. Njoj je Drioli ostavio sliku na kojoj je do pasa prikazan naš Gospodin Isus Krist kojega Pilat pokazuje narodu. No, slikar je uz taj dar oporučno imao i jednu molbu; da ga se u crkvi sjete u svojim molitvama, prve nedjelje u lipnju svake godine. Razlog zašto baš prve nedjelje u lipnju leži u tome što tada dozrijevaju plodovi višnje te započinje njihova berba. Slikom se Drioli tako htio zahvaliti onima na čijim je plodovima njegova obitelj akumulirala svoje bogatstvo.

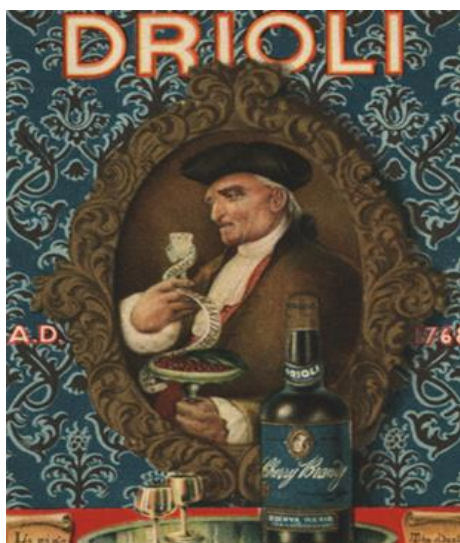

Slika 4. Slika iz župne crkve u Jasenicama.

3. DRIOLI KAO PRIPADNIK TREĆEG NARAŠTAJA TVORNICE MARASKINA

Petricioli (2003) objašnjava kako su gore navedene višnje, poznate i kao „maraške“ priča o povijesti gospodarstva grada Zadra po kojima je on i dan danas prepoznat. Višnja je jedino uspijevala na tlima srednje Dalmacije, te je to vješto iskoristila poznata obitelj iz XIX. stoljeća Salghetti Drioli. Oni su proizvodnjom likera od višanja stekli svoje bogatstvo, te je to omogućilo sigurno i uspješno školovanje slikaru Drioliju diljem Italije.

Peričić i suradnici (2010) Maraskino opisuju kao starodrevni i tradicionalni zadarski liker, koji se proizvodio još početkom XVI. stoljeća. Ispočetka su se u Zadru likeri pravili na posve jednostavan, obrtnički način, a najveći iskorak u njegovoj proizvodnji započinje 1759. godine, kada u Zadar stiže prestižni trgovac iz Izole Francesco Drioli. On u Zadru osniva tvornicu likera.

Slika 5. Etiketeta za maraskino.

Slika 6. Izgled boce za maraskino.

Prema Tomiću (1996: 246) „Francesco Drioli je bio oženjen Antonijom Salghetti, a kako nije imao djece, tvornicu je ostavio nećaku Giuseppeu Salghettiju (1774. – 1822.), kojega je nakon rane smrti u poslovima naslijedila žena Giuseppina Salghetti-Drioli rođena Bresan“.

Stagličić (2000) za njihovog sina, poznatog zadarskog slikara koji je tema ovog rada, piše da je pripadao, trećem naraštaju upravitelja tvornice likera Salghetti Drioli. Kako je već

navedeno, otac mu je rano umro, te je tvornicu preuzela njegova majka do njegove punoljetnosti, kada je on trebao nastaviti obiteljski posao. No, Drioli nije bio oduševljen preuzimanjem tvornice jer je odavno počeo pokazivati zanimanje za umjetnost.

Petricioli (2003) spominje da premda Drioliju to nije bio prvi interes, on se na kraju ipak vratio obiteljskom poslu, te je dijelom zaslužan za održavanje kontinuiteta u proizvodnji likera čija tradicija traje do danas. Naime, kako je majka zbog starosti postala nemoćna, a brat se potpuno posvetio glazbi, dužnost glave obitelji navela ga je da se vrati u domovinu i prihvatiti uprave obiteljske tvornice Maraskina.

Smrću Francesca Salghetti - Driolija vlasništvo preuzima Simeone Salghetti Drioli. On je uspio plasirati Maraskino na engleski dvor te je to doprinjelo njegovoj većoj popularnosti i konzumaciji. Na službenim internetskim stranicama tvrtke „Maraska“ još piše da je „konsolidacijom triju najpoznatijih zadarskih tvornica likera, „Excelsior Girolamo Luxardo“, „Romano Vlahov“ i „Fabrica maraschino Francesco Drioli S. A.“, krajem prosinca 1946. godine stvorena (je) jedinstvena tvrtka pod nazivom „Maraska“ tvornica likera, čokolade i bombona Zadar“.²

Slika 7. Bivša tvornica Luxardo, današnja „Maraska“.

²Izvor: <https://maraska.hr/povijest/>

4. O AKADEMIZMU KAO STILU U UMJETNOSTI I DRIOLIJEVOM STVARALAŠTVU

Annoscia i suradnici (2000) pišu da je XIX. stoljeće bilo obilježeno velikim promjenama, kako na političkom i ekonomskom, tako i na kulturno – umjetničkom planu. Između ostalog, tada nastaje i nova srednja klasa koja se naziva buržoazija koja je kapital stekla zahvaljujući industrijskoj revoluciji. Povećanje bogatstva građanske klase dovelo je do njezina sve većeg zanimanja za umjetnost i sve boljih zarada umjetnika koji su stvarali u specifičnom akademskom stilu što se tom sloju najviše sviđalo.

Čelebanović (1974) pojašnjava da su slikarstvo akademizma podržavale i umjetničke škole, galerije i saloni. Kao stil odgovarao je strogim pravilima tih institucija jer ga karakteriziraju klasična i konzervativna poimanja umjetnosti. Glavni ciljevi akademizma bili su prikazati ljepotu te veličanstvenost buržoaskog društva. Tim se stilom rado prikazivao i svakodnevni život koji je trebao izgledati poput fotografskih zabilješki, ali i povijesni trenutci neke nacije.

Isti autor još navodi da se istraživanjem slika nastalih u tom, akademskom stilu može primijetiti kako je on neke svoje značajke preuzeo od drugih pravaca kao i to da je redovito riječ o platnima glatke površine na kojima najčešće dominiraju putene boje nježnih međusobnih prijelaza. Osim kolorističkog sklada popraćenog pomalo hladnim ateljerskim osvjetljenjem te se slike odlikuju i vrlo uvjerljivim prikazom predmeta sa svim detaljima zbog čega se općenito može zaključiti kako je riječ o jednoj vrsti realističnog slikarstva u kojem se velika pažnja pridaje detaljima.

Prema Ruhrbergu i suradnicima (2005) akademizam je kao stil u povijesti umjetnosti ostao po strani. Razlog tome je to što je prevladalo mišljenje kako taj stil pokazuje određeno nazadovanje s obzirom na ranije stilove, ali i s obzirom na impresionizam kao pravac koji se razvijao usporedno s njim. I dok je impresionizam bio put ka revoluciji likovnih umjetnosti, svjesnom otporu tradiciji i društvu koji je s Van Goghom, Munchom, Cezanneom definitivno utrt devedesetih godina umirućeg stoljeća, akademski je stil pao u zaborav.

Istovremeno, piše Petricioli (1964), situacija sa slikarstvom u Dalmaciji bila je prilično teška. Siromaštvo i nemar austrijske vlasti da popravi jedno ekonomsko stanje u koje je Dalmacija dospjela u posljednjim stoljećima mletačke uprave, nisu pružali nikakve materijalne

uvjete ni moralne poticaje za umjetničko djelovanje. Ipak, dalje navodi kako je Zadar kao glavni grad Dalmacije u to vrijeme bio u umjetničkom smislu relativno aktivan.

Vezano uz slikare koji su djelovali u Zadru tijekom XIX. stoljeća, Petričić (1959) ističe da su slikali na način koji je u Dalmaciji bio dominantan do zadnjih desetljeća XIX. stoljeća i čije su glavne značajke ilustrativno shvaćene povijesne i antičke teme kao i sklonost idejama moralno-poučnog karaktera te religioznim motivima koji su se likovno ostvarivali u akademskom stilu. U tom smislu uz Driolija treba spomenuti još: Ivana Skvarčinu, Ivana Žmirića, Jakova Miania i sina Alberta Josipa Miani... Petričić (1959) navodi kako su se oni uglavnom školovali u Italiji, te su im tako i uzori bili talijanski.

Isti autor dalje piše da i Driolijeva djela nose pečat talijanskog akademizma, koji se u prvoj polovici prošlog stoljeća više priklanjao idealizmu nego realizmu, ali pritom napominje kako su njegovi radovi u odnosu na prevladavajući stil posebni po svom likovnom sadržaju. Naime, akademizam nema problematiku, njegova se cijela problematika zasniva u traženju nekakve sličnosti i u lijepom rukopisu dok se Driolijevi crteži, noseći skoro uvijek klasicističke značajke, odlikuju finoćom i preciznošću linije, koja u svojem toku, iako ponekad u realizaciji objekta zalazi u najsitnije detalje, skoro uvijek zadržava svoju grafičku ljepotu i osjećaj za mjeru.

5. NAJČEŠĆI MOTIVI U DRIOLIJEVOM STVARALAŠTVU

Kako piše Petricioli (1998), Drioli je, iako po kulturi Talijan, pripadao nacionalno dezorijentiranoj građanskoj klasi u Dalmaciji prve polovine XIX. stoljeća te se nije odricao ljubavi prema rodnom kraju i stanovnicima Zagore i otoka.

Drioli je, kao što je u jednom od ranijih poglavlja već naznačeno, proučavao i slikao folklorne motive i motive narodne nošnje sjeverne Dalmacije. Bio je svjestan i zainteresiran za povijest svoga rodnog kraja, a i ponosan na kulturu Hrvata. Slikao je isto tako vjerske motive i portrete, često je posezao za simboličnom i povijesnom tematikom, a prisutni su u njegovom slikarstvu i motivi iz naše literature, primjerice Preradovićeva pjesma „Car Dušan i vila“ (Petricioli, 2001).

Petricioli (2003) piše kako su mu česti motivi bili još oni iz sadržaja opće povijesti, egipatski, grčki, rimski i talijanski motivi, također motivi slavenskih sadržaja. Driolijevi motivi koji će se obraditi u ovom radu su: folklorni, religiozni i povijesni te motiv utvrde sv. Mihovila na otoku Ugljanu koji je u povijesti imao snažnu ulogu u obrani grada, a danas služi kao primjer kulturne baštine grada i njegove okolice.

Slika 8. F. S. Drioli, Car Dušan i vila, ulje na drvu, 39 x 50 cm, 1852. godine, Galerija umjetnina u Zadru (Petricioli, 2003).

5.1. FOLKLORNI SADRŽAJI

Kada govorimo o motivima narodne nošnje i običaja, ističu se Driolijeve dvije slike. To su „Skidanje crvene kapice“ i „Guslar među seljacima“. Vezano uz sliku „Guslar među seljacima“ Petricioli (1998) piše kako je riječ o najstarijoj slici folklornog sadržaja u hrvatskom slikarstvu uopće te napominje kako je sačuvano i nekoliko crteža pogodnih za rasvjetljavanje načina na koji je ta slika nastala.

Jedan od tih crteža, a koji se motivski može opisati kao studija narodnih nošnji (Slika 9), prikazan je u ovome radu. Petricioli (2000) smatra kako je riječ o dugo studiranoj i složenoj te uravnoteženoj kompoziciji u kojoj se u samome središtu nalazi lik guslara umotan u plašt, detaljno nacrtan s naborima koji mu daju dodatnu važnost, kao da je guslar biblijski prorok ili pak filozof. Okružen je mnoštvom različitih likova među kojima se mogu raspoznati momak s diplama (dvojnica), djevojke, konjanik, čovjek s turbanom, majka s djetetom, fratar, čobanica s ovcama... Svi su likovi smješteni u seoski ambijent, ističu se po svojim detaljima, ali i po crtežu, osobito kada su u pitanju ženski likovi. Driolijeva je čobanica tako mlada djevojka, nježnog i lijepog lica i siluete (Petricioli, 1998).

Slika 9. F. S. Drioli, Guslar među seljacima (Petricioli, 1998).

Uz spomenute slike „Skidanje crvene kapice“ i „Guslar među seljacima“, o Driolijevom temeljitom pristupu folklornim sadržajima svjedoči njegov vrijedni fundus crteža među kojima se nalaze i prethodno spomenute studije, a koje se, kako je u tekstu već napisano, čuvaju u kabinetu HAZU-a u Zagrebu (Petricioli, 1998).

Slika 10. F. S. Drioli,
Čobanica , olovka na papiru,
1840.

Slika 11. F.S. Drioli,
Čovjek koji se naslanja na
konja, olovka na papiru,
1840.

Slika 12. F. S. Drioli,
Konjanik, olovka na
papiru, 1840.

5.2. RELIGIOZNI I POVIJESNI SADRŽAJI

Drioli je slikao i religiozne slike. Kao neke od najpoznatijih Stagličić (2000) izdvaja već spomenute rane slike za crkvu Sv. Marije u Zadru, sliku „Stigmatizacija sv. Frane“ za kapelicu u Podpragu 1835. g. i sliku „Sv. Ivan Krstitelj“ za Zablaće kod Šibenika iz 1847. Petricioli (2003) piše da on svoje ikonografske značajke dodatno produbljuje i obogaćuje povijesnim i biblijskim detaljima. Dva Kolumba su dakako jedna od povijesnih tema koje je Drioli koristio, a ono što možemo zamijetiti je da on tim temama ne pristupa šablonski, nego ih obogaćuje nizom motiva koji proizlaze iz kompleksne ikonografije.

Drioli se u Italiji upoznao s Tommaseom, koji je bio jedan od važnijih osoba u njegovom životu. Stagličić (2000) piše da mu je uvijek pružao različite savjete vezano uz slike te je imao utjecaj na njega, a navodi i to da je jedna od tih slika koje su nastale pod njegovim utjecajem ovdje prikazani „Mojsije pred faraonom“. Prema njegovom opisu slika prikazuje faraona koji sjedi na prijestolju i malog Mojsija koji gazi njegov dijadem. Uz to se na slici zamjećuje još najosvjetljenija figura smještena u kutu desno, a ona predstavlja faraonovu kćer okrenutu Mojsiju. Osim što su još osvjetljeni i spomenuti prikazi faraona i Mojsija, svjetlosni je naglasak još na ruci pisara, pruženoj iz skupine bočnih likova ka središnjem, osvjetljenom prostoru prijestolja pred kojim je prostrta leopardova koža na kojoj dijete gazi simbole moći. S obzirom na sve navedeno, Stagličić (2000:175) ovaj obrađeni događaj opisuje: „kao studiju Egipta, povijesti, ali također kao svojevrsnu pripovijest koju nalazimo u Starom zavjetu“.

Slika 13. F. S. Drioli, Mojsije pred faraonom, ulje na platnu, 220 x 340 cm, 1840., Galerija umjetnina, Narodni muzej, Zadar (Stagličić, 2000).

Stagličić (2000) ističe i to da 1842. godine nastaje slika „Kristofor Kolumbo traži milostinju pred vratima samostana“, a sedam godina poslije (1849.) njegova najpoznatija povijesna slika „Kristofor Kolumbo u lancima“. Te dvije slike također povezuje sa slikom Mojsija jer je i na njih jednim dijelom utjecao Tommaseo.

Prema Petricioliju (2003) slika „Kristofor Kolumbo traži milostinju pred vratima samostana“ prikazuje Kolumba s njegovim sinom. Na slici zapažamo kako njegov sin ispred samostana moli za milostinju. S desne strane vidimo samo jedan lik koji je mračan i tajnovit,

no primjećujemo i preciznost u crtanju nabora na njegovoj halji. S lijeve strane smještena su tri lika koja djeluju samilosno prema dječaku. Kolumbo i njegov sin nalaze se u središtu slike te su osvijetljeniji od ostalih likova na slici. U pozadini se nalazi kip odnosno gospa koja drži malo dijete (Isusa) te samostan S. Maria de Rabida³.

Slika 14. F. S. Drioli, Kristofor Kolumbo traži milostinju pred vratima samostana, 1841., nepoznato nalazište (Petricioli, 2003).

Prema Petričiću (1959) na slici „Kolumbo u lancima“ glavni i središnji lik je Kolumbo, a pokraj njega se nalazi crvenokosi mladić. Na desnoj se strani nalazi mnogo likova, no najveću pažnju privlači lik Bobadiglija.⁴ Ostali likovi na slici kao što su vojnici i građani stavljeni su u drugi plan. Na slici dominira tamnosmeđa boja, a pozadina je naslikana najviše u tonu sivoplave boje. Opisujući sliku Petričić (1959) primjećuje da se na ovoj kompoziciji, koja je brižno

³ Prema onome što piše na portalu Povijest.hr „samostan S. Maria de Rabida je samostan u kojem je Kolumbo boravio.“

Izvor: <https://povijest.hr/nadanasnjidan/kolumbov-povratak-u-spanjolsku-s-povijesnog-prvog-putovanja-1493/>

⁴ Francisco de Bobadilla bio je španjolski plemić. Dao je zatvoriti Kolumba i poslao ga vezana u Španjolsku.

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8259>

pripremljena, osjeća daljnji Driolijev razvoj, koji nije usmjeren prema likovnom doživljaju, već prema krasopisnoj vještini.

Slika 15. F. S. Drioli, Kristofor Kolumbo u lancima, ulje na platnu, 73 x 98 cm, 1850., Moderna galerija, Zagreb (Petricioli, 2003).

„Apoteoza mrtve supruge“ najbolje govori o značenju vjere u Driolijevom životu, a naslikao ju je nakon što mu je supruga preminula. Ta se slika smjestila u koru crkve Sv. Frane, koja se nalazi u Zadru. Prema Stagličić (2000:173) „slika je ikonografski neobičan spoj portreta pokojnice na odru⁵, koji podsjeća na renesansne grobove u bočnim crkvenim brodovima i njezina uzašašća na nebo, gdje je dočekuju Bogorodica i anđeli, kao da je riječ o baroknoj svetici“. Na slici se još može uočiti kako se u njezinom donjem dijelu nalazi mrtva žena s djetetom, a kraj nje Drioli s djecom. U gornjem dijelu ove slike vidljivi su anđeli koji nose dušu

⁵ Odar - postolje na kojem počiva lijes s tijelom umrloga.

Izvor: http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eFtiXg%253D

pokojnice prema Bogorodici, prikazane na vrhu slike kako sjedi na oblacima. U pozadini može se zamijetiti kako je skiciran krajolik Ugljana, a tamo se nalazi groblje na kojem je pokopana.

Otok Ugljan u Driolijevu životu ispunjava posebno mjesto. Na otoku je imao ljetnikovac, a tamo se nalazi i utvrda sv. Mihovila koju je znao često posjećivati i crtati (Petricioli, 1998).

Slika 16. F. S. Drioli, Apoteoza mrtve supruge, ulje na zidu, 660 x 445 cm, 1861., Crkva sv. Frane, Zadar (Petricioli, 2003).

5.3. KAŠTEL SV. MIHOVILA NA OTOKU UGLJANU JEDAN OD DRIOLIJEVIH MOTIVA

Kaštel sv. Mihovila velika je i dobro očuvana srednjovjekovna utvrda, pozicionirana na istoimenom brdu koje se nalazi na otoku Ugljanu. Otok Ugljan nalazi se točno nasuprot Zadri, pa je u povijesti bio od strateške važnosti u obrani grada s mora, a prema Sorić (2012) najznačajniju ulogu je odigrao 1345. i 1346. godine, kada su Mlečani okupirali grad.

U sklopu same utvrde nalazio se i benediktinski samostan sv. Mihovila, a točno vrijeme gradnje utvrde, niti osnutka samostana ne znamo ni dan danas. O tome Sorić (2012:86) piše sljedeće: „Prvi povijesni podaci vezani uz kaštel odnose se na spomenuti benediktinski samostan koji je tijekom svog postojanja bio poznat pod titularom Sancti Michaelis de Monte ili Sancti Michaelis de Scopulo“.

Za vrijeme mletačke okupacije grada godine 1345., kaštel se prvi put navodi i kao castrum S. Michaelis de Monte te u međuvremenu postaje snažnom utvrdom. Tome u prilog ide i podatak da je s tog mjesta doista pružen otpor Mlečanima što mnogo govori o njezinoj važnosti u obrani grada.

U prosincu iste godine Mlečani napadaju drugu važnu utvrdu koja se nalazila na otoku Pašmanu, a to je utvrda sv. Kuzme i Damjana. Mlečani su uspjeli osvojiti utvrdu te su prekinuli opskrbu i slobodnu plovidbu između Zadra i otoka što je bio snažan udarac za grad opsjednut s kopnene strane jer su mu otoci bili glavni izvor namirnica (Sorić, 2012).

Kako dalje navodi Sorić (2012:86), „kaštel sv. Mihovila je nakon napada Mlečana ostao jedina veća utvrda na zadarskim otocima te je nastavio služiti kao glavno uporište Zadrana pri obrani grada s mora.“

Utvrda sv. Mihovila doživio je brojna razaranja te razne popravke i nadogradnje, a posljednje razaranja koje se dogodilo bilo je za vrijeme Domovinskog rata (Marasović, Vidović, 2018).

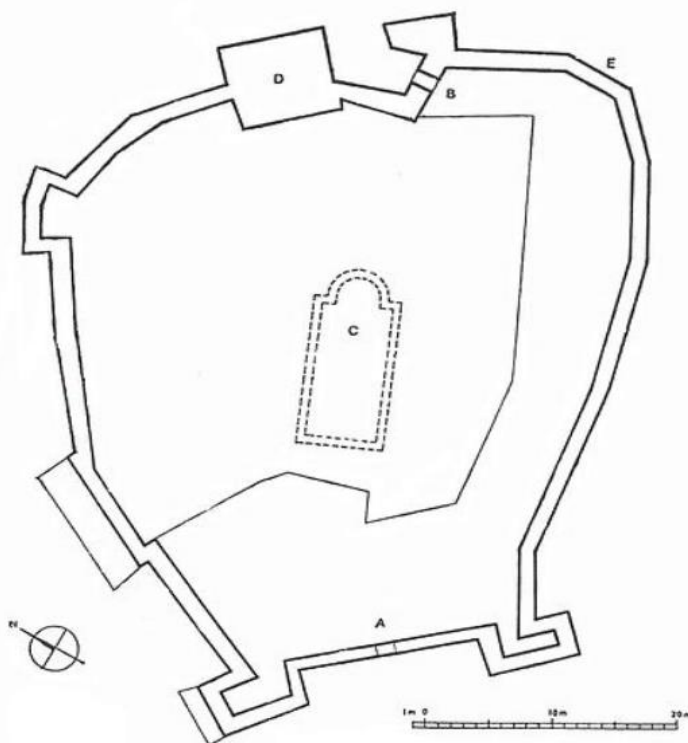

Slika 17. Izgled sv. Mihovila iz zraka (nekad)

Slika 18. Izgled sv. Mihovila iz zraka

Kada govorimo o izgledu utvrde, Petricioli (1998) navodi kako je njegov recinkt⁶ nepravilnog tlocrta, koji obuhvaća sam vrh brda, sačuvan u znatnoj visini, skoro do kruništa, od kojega su mjestimice vidljivi ostaci. Sa zapadne strane nalaze se dvije kule koje nadvisuju recinkt, a među njima se zapažaju zazidana vrata koja su vjerojatno bila prvi ulaz. S istočne strane nalazi se glavni ulaz branjen visokom glavnom kulom i drugom znatno manjom koja je zapravo proširenje zida recinkta. Na sjeveroistočnoj strani nalazi se slabo istaknuta kula, a s južne strane dio zida recinkta proširen prema vani nizom konzola⁷ spojenih lukovima. U sklopu recinkta nije se uspjelo od srednjovjekovnih zgrada ništa očuvati (Petricioli, 1998).

Slika 19. Tlocrt kaštela sv. Mihovila: Zazidan ulaz, Stari glavni ulaz, Crkva, Glavna kula, Današnji ulaz.

⁶ Recinkt znači gornji obzid, odnosno vanjski zid za obranu (Žmegač, 2013).

⁷ Na stranicama Enciklopedije.hr piše da je konzola u arhitekturi i građevinarstvu „konstrukcijski element kojemu je jedan kraj ukliješten u zid ili u drugi dio konstrukcije, a drugi mu je kraj slobodan“.

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33005>

Marasović i Vidović (2018:35) ističu „kako se može pretpostaviti da je i prije formiranja benediktinskog samostana na brdu sv. Mihovila postojala crkva, a sve to na temelju tlocrta utvrde sv. Mihovila“ (Slika 19).

Međutim, piše Sorić (2012: 329) da „iako je povijest samostana relativno dobro poznata, zanimljivo je da o njegovu izgledu ne znamo gotovo ništa, osim o izgledu crkve sv. Mihovila koji je dokumentiran na crtežima slikara Driolija te na fotografijama“.

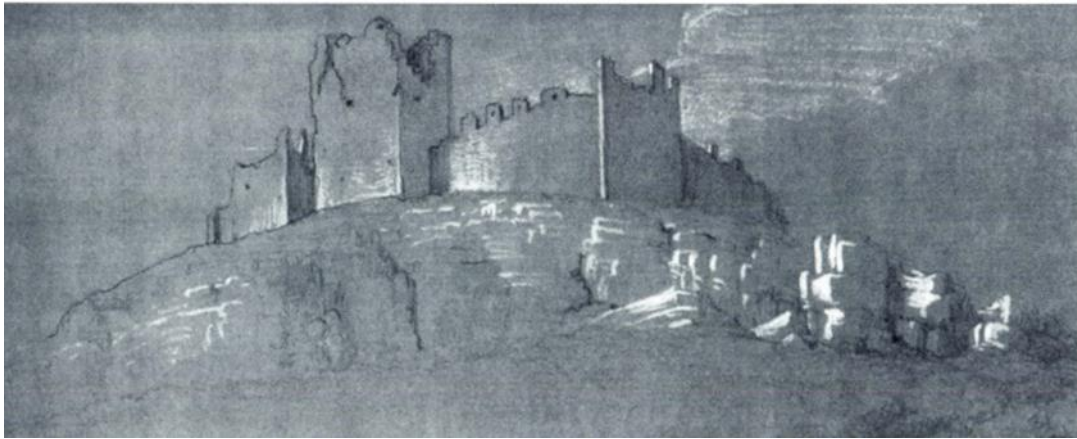
Slika 20. Crkva i kaštel sv. Mihovila, početkom XX. stoljeća

Slika 21. F.S. Drioli, Zapadno pročelje crkve sv. Mihovila sredinom XIX. stoljeća.

Petricioli (1998) navodi kako je Drioli imao ljetnikovac u Preku na otoku Ugljanu te je samim time posjećivao i utvrdu sv. Mihovila. Među njegovim crtežima oporučno ostavljenima

današnjoj akademiji HAZU nalaze se dragocjeni crteži o kaštelu, srednjovjekovnom samostanu i ranogotičkoj crkvi koji su vrlo važni zbog toga što mogu pomoći u rekonstrukciji same utvrde. U bilježnici br. 21, unutar koje su uvezani i listovi smeđeg papira, izradio je Drioli na tri takva lista bijelom i crnom olovkom dva pogleda na kaštel sa sjevera i istoka.

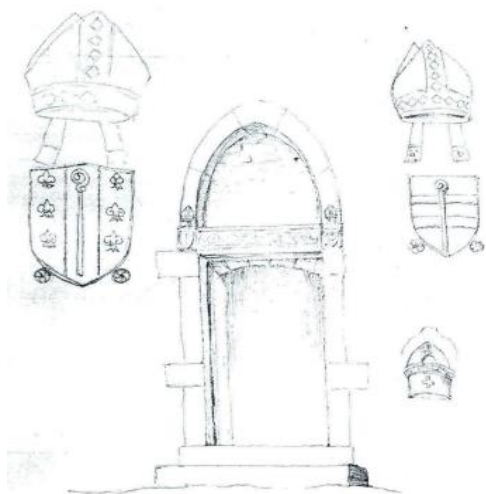

Slika 22. F. S. Drioli, Pogled na kaštel sa sjevera.

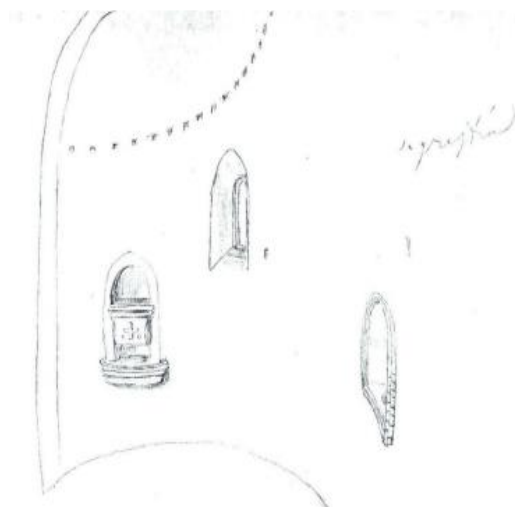

Slika 23. F. S. Drioli, Pogled na kaštel s istoka, ulje na platnu, 170 x 110 cm, 1847. Slika se nalazila u Risanu u župnoj crkvi, no tamo je i stradala u eksploziji.

Petricioli (1998) piše da su u Driolijevoj ostavštini nađeni i crteži crkve. Dva crteža su posebno vrijedna. Jedan prikazuje glavni portal koji je gotičkog oblika s lunetom. Drugi crtež s natpisom „sagrestia“ prikazuje unutrašnjost polukružne apside s gotičkim prozorom.

Slika 24. F. S. Drioli, Portal crkve i grbovi.

Slika 25. F. S. Drioli, Unutrašnjost apside.

Što se tiče Driolijevog ljetnikovca, Sorić (2014) piše da je njegov današnji izgled uglavnom rezultat pregradnji u 19. stoljeću, a izgled ljetnikovca prije ponovne pregradnje poznat nam je isto zbog Driolijevih crteža. Sorić (2014:329) također navodi „da se uz pomoć crteža zna da je kuća izvorno bila jednokatnica s trima prozorskim osima i središnjim balkonom na prvom katu. Po sredini krova, u osi ulaznih vrata i balkona, nalazio se potkrovni prozor, a istaknuti dimnjak ognjišta vidljiv na južnom bočnom zidu sačuvan je do danas“.

Slika 26. Ljetnikovac obitelji Drioli u Preku.

Iz današnje perspektive Driolijevi crteži utvrde ne upotpunjuju stoga samo umjetnički opus umjetnika nego predstavljaju i likovne zapise velike povijesne važnosti koji mnogo otkrivaju o nekadašnjim vizurama zadarskog područja.

6. ULOGA KULTURNE BAŠTINE U NASTAVNOM PREDMETU LIKOVNA KULTURA

Prethodni dijelovi rada poslužili su tome da se bolje upozna lik i djelo zadarskog slikara Driolija, a također i pobliže objasnila bitna povijesna i kulturna uloga utvrde sv. Mihovila na otoku Ugljanu. Bitna poveznica između Driolija i utvrde je ta što predstavljaju bogatu i vrijednu kulturnu baštinu zadarskog kraja.

Prema Kuščević (2015) u kulturnoj se baštini ogleda život neke zajednice. Ona je rezultat napora mnogih znanstvenih disciplina i umjetnosti te, kako piše Jukić (2015), predstavlja nepresušan izvor za osvještavanje vlastitog i identiteta onoga drugog.

Učenje o baštini važan je dio odgojno-obrazovnog procesa svakog pojedinca, a nastavni predmet Likovne kulture u tome može imati i ima veliku ulogu jer se u okviru te nastave gradi pozitivan stav o njezinoj vrijednosti, osobito likovnoumjetničkoj, kao što se i učenicima omogućuje da s baštinom komuniciraju, da se nadahnuti njome i izraze (Pivac, 2016). Sve se to može postići različitim likovnim aktivnostima pomoću kojih učenici provode vlastita kreativna istraživanja baštine popraćena spontanom likovnim izrazom na poticaj učitelja (Kuščević, 2015).

Likovne aktivnosti ne trebaju biti rezervirane samo za učionicu nego mogu predstavljati važan dio izvanučioničke nastave. Čukelj (2009) smatra da takva nastava treba biti što češća jer osim što ima osobitu važnost u stjecanju i proširivanju znanja učenika o okolišu, može učenika naučiti cijeniti prirodne i društvene vrijednosti, a samim time i različitosti u okolišu te njihovoj međusobnoj povezanosti. Kroz raznorazne likovne aktivnosti koje se mogu provoditi u muzejima i galerijama, ali i drugdje, učenike treba poticati kako bi, kao što ističe Kuščević (2015), postali oko koje vidi i glava koja misli. Na taj se način kulturna baština reproducira uvijek na drugačiji način.

Sve prethodno istaknuto integrirano je i u novi kurikulum u kojem je vezano za nastavni predmet Likovna kultura naglašeno kako pripada umjetničkom i društveno-humanističkom području odgoja i obrazovanja (Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj, NN,7/2019... (u daljnjem tekstu LK), NN, 7/2019). Kako se dalje navodi u kurikulumu, „njime učenici stječu znanja o vizualnoj kulturi, različitim područjima likovnih i vizualnih umjetnosti

(crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, dizajn, arhitektura i urbanizam, fotografija, film, strip, primijenjene umjetnosti i suvremene umjetničke prakse) te o raznovrsnim načinima vizualne komunikacije“ (LK, NN, 7/2019). Integriranjem sadržaja, osmišljavanjem raznih projekata, međupredmetnom povezanošću, taj predmet omogućuje učenicima da upoznaju likovnu kulturu i umjetnost u raznim segmentima života (LK, NN, 7/2019).

6.1. DOMENE, TEME I ISHODI NASTAVNOG KURIKULUMA LIKOVNE KULTURE VEZANI UZ KULTURNU BAŠTINU

Vezano uz samu strukturu nastavnog predmeta Likovne kulture u kurikulumu piše: „Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme“ (LK, NN, 7/2019). Te teme proizlaze iz tri domene koje naglašavaju ključne sadržajne i odgojno-obrazovne sastavnice tog predmeta, a koje se u nastavnom procesu stalno isprepliću. Domene koje se u dokumentu navode su: „Stvaralaštvo i produktivnost“, „Doživljaj i kritički stav“ te „Umjetnost u kontekstu“.

Dok se „Stvaralaštvo i produktivnost“ odnosi na likovno izražavanje učenika koje u osnovnoj školi, a osobito u razrednoj nastavi ima najveći značaj, ne smije se zanemariti preostale dvije domene, inače izrazito bitne upravo za ovaj rad. „Doživljaj i kritički stav“ je domena zahvaljujući kojoj učenici formiraju i argumentiraju svoje stavove o likovnim djelima, vizualnoj okolini, likovnom stvaralaštvu i kulturnoj baštini dok „Umjetnost u kontekstu“ kao treća domena Likovne kulture razvija svijest baš o raznolikosti kulturne baštine te učenike potiče na povezivanje sa zajednicama i ustanovama koje se očuvanjem baštine bave (LK, NN, 7/2019).

Nadalje, iz tih domena proizlaze ishodi koji se onda po razredima razrađuju u okviru svake od tema. Vezano uz kulturnu baštinu, u prvom i drugom razredu najzanimljiviji su oni navedeni u sadržajima izborne teme „Umjetnost i zajednica“ kojom se učeniku pruža mogućnost da sam, kako u dokumentu piše, „istražuje likovno i vizualno oblikovanje kao sastavni dio života pojedinca i zajednice (prisutnost likovnog i vizualnog oblikovanja u svakodnevnom okruženju; dizajn, primijenjena umjetnost, vizualne komunikacije, kazalište, spomenici, muzeji, galerije, izložbe, ulična umjetnost)“ (LK, NN, 7/2019).

Ishodi iz domene „Doživljaj i kritički stav“ koji se odnose na prethodno spomenutu temu („Umjetnost i zajednica“) pretpostavljaju da će učenik u prve dvije godine učenja moći u stvarnom prostoru prepoznati i istraživati neke od spomenika, a oni iz domene „Umjetnost u kontekstu“ da će zahvaljujući toj potaknutoj senzibiliziranosti za vizualno i likovno prepoznati i druge, njemu inače bliske sadržaje kao produkte likovnog i vizualnog izražavanja.

U dokumentu se još spominje kako se predviđa da učenik tijekom prve dvije godine učenja sudjeluje u: „najmanje jednoj organiziranoj izvanškolskoj aktivnosti u suradnji s umjetničkim udrugama ili institucijama“ (LK, NN, 7/2019). Inače, oblici rada koji se spominju u kurikulumu su najčešće izvanučionička nastava, projektna nastava, posjećivanje raznih muzeja i galerija, a to mnogo govori o usmjerenosti kurikulumu na kulturnu baštinu.

Podatne teme za povezivanje s temom ovog rada u trećem i četvrtom razredu su zadana tema „Svijet oko mene“ u kojoj učenik „likovnim i vizualnim izražavanjem istražuje i komentira svijet koji ga okružuje (zavičaj; bliži i dalji okoliš; društvena pitanja)“ (LK, NN, 7/2019), te zadana tema „Prostor u kojem boravim“ u kojoj učenik „istražuje povezanost oblikovanja prostora u kojem svakodnevno boravi s kvalitetom vlastitog života“ (LK, NN, 7/2019).

U četvrtom razredu se među izbornim temama ističe „Baština i društveno okruženje“, vrlo prikladna i po svom naslovu i po svojim sadržajima vezanima uz ovo istraživanje. Konkretno se ta tema u kurikulumu opisuje kao istraživanje „posljedica različitih prirodnih i društvenih čimbenika na djela kulturne baštine i tradicijskog oblikovanja, te odnosa ljudi prema očuvanju baštine“ (LK, NN, 7/2019).

Spomenute teme trećeg i četvrtog razreda podržavaju nešto zahtjevnije ishode domena, pa se tako vezano uz „Doživljaj i kritički stav“ očekuje da će učenik tijekom treće i četvrte godine učenja: „u neposrednom susretu, u stvarnom prostoru, moći istraživati i prepoznati barem jedan od navedenih tipova spomenika (skulpturu u javnom prostoru, element grada i sela, lokalitet ili pojedinačni arhitektonski objekt)“ (LK, NN, 7/2019), dok se domenom „Umjetnost u kontekstu“ očekuje da će učenik u tom razdoblju učenja prethodno spomenute primjere arhitekture i urbanizma moći usporediti s primjerima iz svoje svakodnevice, kao i to da će se nastaviti razvijati u kulturnom smislu, upoznavanjem s umjetničkim udrugama, ustanovama i umjetnicima (LK, NN, 7/2019).

Oblici rada koji se i u trećem i četvrtom razredu ističu su: izvanučionička i projektna nastava, posjeti raznim muzejima, galerijama, osmišljavanje i realizacija raznih projekata s umjetnicima itd. Prema tome, lako je zamijetiti važnost izvanučioničke nastave koja se proteže kroz sve četiri godine razredne nastave. To nije slučajno jer, kako ističe Čukelj (2009 : 269), “izvanučionička nastava ima osobitu važnost u stjecanju i proširivanju znanja i spoznaja o okolišu, odnosno o prirodnim i društvenim vrijednostima i različitostima u okolišu te o njihovoj međusobnoj povezanosti”.

Iz kurikuluma se može primijetiti i to da se izborna tema „Umjetnost i zajednica“ ponavlja u sva četiri razreda, a da je u četvrtom razredu čak stavljena kao zadana tema. Očito da se ovom temom nastoji postići da učenici budu u mogućnosti prepoznati spomenike, dizajn, arhitekturu, da steknu naviku odlaska u muzeje, galerije, kazališta, razna umjetnička društva te da se pomoću tih navika grade kao osobe, što je vrlo bitno i za budućnost njih samih i za zajednicu u kojoj žive.

6.2. MOGUĆNOST KORELACIJE LIKOVNE KULTURE S DRUGIM NASTAVNIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA POSREDSTVOM NASTAVNIH SADRŽAJA VEZANIH UZ KULTURNU BAŠTINU

Korelacija u nastavi je vrlo bitna jer njome učenici ne samo da lakše pamte i razumiju gradivo, nego se povezivanjem različitih obrazovnih sadržaja povezuju i odgojni ciljevi cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa u kojem, kako ističe Huzjak (2002), učenički izraz ima veliku ulogu. On se u nastavi očituje kroz riječi, ali i kroz likovno stvaralaštvo te je zato područje umjetnosti u nastavi važno. Nacionalnim kurikulumom to se povezivanje, u kojem Likovna kultura kao nastavni predmet može biti vrlo produktivna, itekako podupire. Štoviše, kurikulum se na stalnom održavanju povezanosti različitih područja i temelji.

Kada je riječ o kulturnoj baštini, najviše korelacijskih veza s Likovnom kulturom može se pronaći u sadržajima nastavnog predmeta Priroda i društvo. Primjerice, jedan od ishoda drugog razreda iz tog predmeta je navođenje primjera i objašnjavanje načina zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine. U trećem razredu učenici na Prirodi i društvu već mogu objasniti i procijeniti povezanost baštine s identitetom zavičaja te ulogu baštine u zavičaju, dok je u

četvrtom razredu jedan od ishoda mogućnost istraživanja značajnih osoba i događaja u domovini kao i njihovo kasnije povezivanje s kulturno – povijesnim spomenicima (PiD, NN, 7/2019).

Osim uobičajenih nastavnih predmeta koji su dobro poznati, u kurikulumu se sada nalaze i međupredmetne teme. Ukupno ih je sedam, a ovdje su izdvojene one koje po nekim svojim ishodima naglašeno koreliraju s temom baštine. To su Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj te Osobni i socijalni razvoj.

Kod međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje koja učenike osposobljava za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge, jedan od ishoda je da učenici primjereno postupaju prema privatnoj imovini i javnom dobru. Međupredmetna tema Održivi razvoj, koja učenike priprema za prikladno djelovanje u društvu radi postizanja osobne i opće dobrobiti, u jednom od svojih ishoda podrazumijeva mogućnost učenika da identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi te da razvije sposobnost kritičkog promišljanja o višestrukim učincima ljudskog djelovanja na prirodu i okoliš. Međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj, također je novina u kurikulumu, a među njezinim ishodima nalaze se i oni vezani uz prepoznavanje tradicionalnih običaja te razvijanje kulturnog i nacionalnog identiteta (Goo, NN, 7/2019; Odr, NN, 7/2019; Osr NN, 7/2019).

Osim na međupredmetnoj povezanosti i povezanosti s međupredmetnim temama kurikulumom se inzistira i na povezivanju škole i života. Izvanučionička nastava o kojoj je prethodno bilo riječi plastični je primjer tog nastojanja o kojem su mnogi autori, a vezano uz kulturnu baštinu, i prije pisali vrlo afirmativno: „Predstavljanje kulturne baštine djeci, ohrabrivanje djece da kažu svoj prvi dojam o doživljenoj baštini, zatim usmjeravanje na uočavanje detalja, upravljanje raspravom o sadržajima kulturne baštine te vođenje likovnih aktivnosti bitna su pretpostavka za poticanje dječje kreativnosti baštinskim sadržajima“ (Kušćević, 2015: 485).

7. PRAKTIČNI DIO

U teorijskom dijelu rada čitatelja se pobliže upoznao s F. S. Driolijem i kontekstom u kojem je djelovao te ga se uvelo u mogućnosti obrade sadržaja kulturne baštine u razrednoj nastavi s polazištem u Likovnoj kulturi. U praktičnom dijelu koji slijedi opisano je provedeno likovno istraživanje vezano uz odabrane radove toga umjetnika, a posebno uz njegove crteže tvrđave sv. Mihovila. To se likovno istraživanje baziralo na izvedbama likovnih redefinicija tih crteža, sve u svrhu istraživanja mogućnosti primjene Driolijevog stvaralaštva u nastavi Likovne kulture.

7.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je vlastitim likovnim radom istražiti slikarstvo zadarskog slikara F. S. Driolija, a sve to u svrhu pronalaženja odgovarajućih zadataka za učenike razredne nastave u okviru predmeta Likovna kultura.

7.2. Problem istraživanja

Problem istraživanja se fokusira na to kako likovnim radom pristupiti Driolijevim djelima, a ponajviše djelima s motivom utvrde sv. Mihovila. Svrha svega toga je osmišljavanje zadataka, koji će biti poticajni za učenike, a sve to u okviru nastave Likovne kulture.

7.3. Metode istraživanja

Istraživanje je kvalitativno i vršeno je metodom rada u likovnom radu, deskriptivnom metodom i metodom analize likovnog djela.

7.4. Sudionici istraživanja

Isprva je istraživanje bilo zamišljeno za provedbu zajedno s učenicima razredne nastave, ali zbog objektivnih okolnosti prilagodilo ga se mom samostalnom likovnom istraživanju koje sam provela imajući na umu svoje buduće zanimanje učiteljice razredne nastave.

7.4.1. OPIS ISTRAŽIVANJA

U okviru ovog istraživanja planirala sam izvesti četiri likovna zadatka koji će se međusobno ispreplitati, biti povezani i proizlaziti jedan iz drugoga, naravno naslanjajući se na predmetni kurikulum Likovne kulture za razrednu nastavu. S obzirom na to da je kurikulum jedan novi dokument s kojim se u svom petogodišnjem obrazovanju nisam susrela, odlučila sam što detaljnije ga proučiti u okviru cijele razredne nastave, a što će mi i u kasnijem radu biti potrebno. Iz tog razloga sam zadatke gradirala po razredima. Prvi zadatak sam vezala uz odgojno–obrazovne ishode prvog razreda, drugi uz ishode drugog, treći uz ishode trećeg, te četvrti uz ishode četvrtog razreda.

U nastavku slijede koncepti tih zadataka, svrstanih u tablice. U tablicama sam navela ciljane teme, osmišljene nazive podtema, ishode po domenama, a također sam navela i ishode iz drugih nastavnih predmeta, na kraju i očekivanja međupredmetnih tema. U tablicama se između ostalog nalaze i opisi zadataka koje sam izvela samostalno, ali pritom misleći i na učenike i njihovu ostvarivost u razredu.

Razred	1.	
Tema	Umjetnost i zajednica	
Podtema	Posjet otoku Ugljanu	
Domena	Ishodi	Razrada ishoda
Stvaralaštvo i produktivnost	LK A.1.1. Učenik prepoznaje umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.	Učenik koristi likovni jezik (smještaj: okomito, vodoravno, koso, iznad, ispod, gore, dolje, između, unutar, izvan; na plohi i u prostoru), iskustvo usmjerenog opažaja, doživljaj temeljen na sadržajima likovne i vizualne umjetnosti (utvrda sv. Mihovila, Driolijski crteži sv. Mihovila).
	LK A.1.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju.	Učenik se služi fotoaparatom.
Doživljaj i kritički stav	LK B.1.1. Učenik razlikuje likovno i vizualno umjetničko djelo te prepoznaje osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.	Učenik prepoznaje crtež i elemente arhitekture (Driolijske crteže sv. Mihovila i utvrdu u stvarnosti) kao oblike likovnih i vizualnih umjetnosti. Kod crteža učenik opisuje materijale i postupke, likovne elemente i kompozicijska načela, tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije). Učenik elemente arhitekture istražuje u stvarnosti.
	LK B.1.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje svoj rad i vlastiti doživljaj stvaranja.	Vrednovanje je planirano realizirati po povratku u razred, zajedničkim pregledavanjem izvedenih fotografija.
Umjetnost u kontekstu	LK C.1.1. Učenik prepoznaje i u likovnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima, sadržajima i namjenama koji se u njoj odvijaju.	Učenik istražuje karakteristike prostora na primjeru utvrde sv. Mihovila (otvoreni/zatvoreni i unutrašnji/vanjski, mali/veliki). Učenik prepoznaje obrambenu funkciju utvrde u prošlosti.
	LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	Učenik prepoznaje njemu bliske sadržaje kao produkt likovnog i vizualnog izražavanja (crtež, spomenik, fotografija). Učenik na konkretnim primjerima iz svakodnevnog života i svoje okoline prepoznaje i imenuje neke vrste zanimanja (fotograf) i spomenika iz svog kraja s područja likovnih i vizualnih umjetnosti.
Ishodi drugih nastavnih predmeta	HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.	Učenik započinje razgovor, a potom i postavlja pitanja vezana uz samu utvrdu sv. Mihovila. Učenik se samostalno uključuje u jezičnu aktivnost, odnosno u razgovor o utvrdi te odgovara na pitanja kratkim rečenicama.
	MAT C.1.2. Crta i razlikuje ravne i zakrivljene crte.	Učenik prepoznaje i razlikuje različite vrste crta.
Očekivanja međupredmetnih tema	odr. B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernog djelovanja prema ljudima i prirodi.	Učenik odlazi na otok Ugljan te uviđa koliko je utvrda sv. Mihovila bitna za očuvanje kulturne baštine.

Tablica 1. Zadatak za prvi razred

Razred	2.	
Tema	Umjetnost i zajednica	
Podtema	Doživljaj utvrde sv. Mihovila kolažom i crtežom	
Domena	Ishodi	Razrada ishoda
Stvaralaštvo i produktivnost	LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	Učenik se izražava likovnim jezikom, interpretira fotografije i crteže utvrde sv. Mihovila, opaža različite crte i oblike.
	LK A.2.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju.	Učenik upotrebljava likovne materijale i postupke u izradi svog likovnog rada. Učenik se koristi crtačkom tehnikom flomaster i kolažiranim fotografijama u izradi crteža.
Doživljaj i kritički stav	LK B.2.1. Učenik opisuje likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.	Kod crteža učenik opisuje materijale i postupke, likovne elemente i kompozicijska načela, tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije).
	LK B.2.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad te radove drugih učenika i opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.	Učenik opisuje vlastiti doživljaj stvaranja, uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad s radovima drugih učenika prepoznajući upotrebu likovnih pojmova, likovnih materijala, prikaza teme ili motiva.
Umjetnost u kontekstu	LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.	Učenik povezuje fotografije i crteže sv. Mihovila s iskustvom iz svakodnevnog života, odnosno razlikuje različita područja umjetničkog izražavanja, kulturno-umjetničke događaje, različite spomenike.
	LK C.2.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	Učenik povezuje vizualni i likovni te tematski sadržaj umjetničkog djela s iskustvom iz svakodnevnog života. Razlikuje različite spomenike iz svoga kraja s područja likovnih i vizualnih umjetnosti. Učenik uočava važnost same utvrde za grad.
Ishodi drugih nastavnih predmeta	PID C.2.1. Učenik uspoređuje ulogu i utjecaj pojedinca i zajednice na razvoj identiteta te promišlja o važnosti očuvanja baštine.	Učenik je u mogućnosti opisati utvrdu sv. Mihovila te ju povezati s raznim kako povijesnom tako i kulturnom i prirodnom baštinom svog mjesta.
	HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.	Učenik je u mogućnosti govoriti i razgovarati o temama iz svakodnevnog života. Odgovara na pitanja vezana uz slikara Driolija i njegove crteže punom rečenicom. Pažljivo i uljudno sluša sugovornika ne prekidajući ga u govorenju.
Očekivanja međupredmetnih tema	odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.	Učenik može opisati i prepoznati ljudski utjecaj na prirodu. Učenik u likovnom radu može pomoći prijatelju iz razreda u izvršavanju zadatka.
	odr C.1.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi.	Prepoznaje važnost prirode i potrebu njene zaštite (u ovom slučaju zaštitu utvrde sv. Mihovila)
Zadatak koji se provodi na LK	Ovaj je zadatak osmišljen kao istraživanje fotografija utvrde sv. Mihovila nastalih na otoku Ugljanu te na njihovom uspoređivanju s crtežima F. S. Driolija, prema čemu se izvode crteži pomoću flomastera i kombinacijom crteža u flomasteru i kolažiranih fotografija.	

Tablica 2. Zadatak za drugi razred

Razred	3.	
Tema	Prostor u kojem boravim	
Podtema	Analogni i digitalni prikaz utvrde sv. Mihovil	
Domena	Ishodi	Razrada ishoda
Stvaralaštvo i produktivnost	LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite doživljaje i sadržaje koristeći likovni jezik.
	LK A.3.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju.	Učenik uporabljuje likovne materijale, odnosno razne aplikacije i različite postupke, a sve to u svrhu izrade likovnog rada. Učenik pokazuje zadovoljavajući stupanj preciznosti, kontrole materijala i izvedbe detalja.
	LK A.3.3. Učenik u vlastitome radu koristi tehničke i izražajne mogućnosti novomedijskih tehnologija.	Učenik primjenjuje osnovne izražajne mogućnosti likovnog jezika pri bilježenju sadržaja iz vlastite okoline pomoću mobilnog telefona, koristeći razne aplikacije pomoću kojih rješava likovni zadatak.
Doživljaj i kritički stav	LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela.	Učenik opaža detalje i karakteristike tematskih i likovno/vizualnih sadržaja (likovni jezik, materijali, primjeri iz okoline) stvarajući poveznice s osobnim doživljajem.
	LK B.3.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.	Učenik opisuje vlastiti doživljaj stvaranja, uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad s radovima drugih učenika prepoznajući upotrebu likovnog jezika, likovnih materijala, prikaza teme ili motiva.
Umjetnost u kontekstu	LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.	Učenik uočava i u vlastitome radu interpretira različite vizualne znakove, koje je postigao pomoću mobilnih aplikacija.
	LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	Učenik povezuje vizualni i likovni te tematski sadržaj umjetničkog djela s iskustvom iz svakodnevnog života, društvenim kontekstom te opisuje djela slikara F. S. Driolija i samu utvrdu i također, njen utjecaj na kulturnu baštinu.
Ishodi drugih nastavnih predmeta	PID C.3.1. Učenik raspravlja o ulozi, utjecaju i važnosti zavičajnoga okružja u razvoju identiteta te utjecaju pojedinca na očuvanje baštine.	Povezuje ulogu i utjecaj utvrde sv. Mihovila na kulturnu baštinu te sam učenik daje primjer utjecaja pojedinca na očuvanje baštine.
	INF C.3.2. Nakon treće godine učenja predmeta Informatika u domeni Digitalna pismenost i komunikacija učenik prema uputama izrađuje jednostavne digitalne radove.	Učenik prema uputama učitelja izrađuje jednostavne digitalne radove kreativno se izražavajući. Predstavlja svoj rad te pomaže vršnjacima u izradi istih.
Očekivanja međupredmetnih tema	ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.	Učenik navodi što sve može raditi s fotografijama u aplikaciji „Canva“, „Graphionica“ i „Polish“. Navodi što može, a što ne može učiniti s tim aplikacijama, kako bi poboljšao svoj rad.
	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.	Učenik posjeduje osnovna znanja o tome kako zaštititi uređaje i datoteke te svoje i tuđe osobne podatke, razlučuje koje sadržaje ne smije dijeliti, prepoznaje neprihvatljive radnje u digitalnome okružju.
Zadatak koji se provodi na LK	Zadatak je osmišljen kao redefinicija prethodno izvedenih crteža flomastera i kolaža u mobilnim aplikacijama „Canva“, „Graphionica“, „Polish“ u kojima sam uređivala fotografije. Ovaj zadatak bi se vjerujem svidio djeci, a i moguće ga je realizirati unutar jednog školskog sata tj. unutar 45 minuta.	

Tablica 3. Zadatak za treći razred

Razred	4.	
Tema	Baština i društveno okruženje	
Podtema	Video kao medij pripovijedanja priče o otoku Ugljanu	
Domena	Ishodi	Razrada ishoda
Stvaralaštvo i produktivnost	LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite doživljaje i sadržaje koristeći likovni jezik te razlikujući šablone, koje mu nude gotove rezultate u rješavanju likovnog zadatka od originalnih rješenja.
	LK A.4.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju.	Učenik upotrebljuje likovne materijale i postupke u svrhu izrade svog likovnog rada povremeno istražujući postupke i mogućnosti tehnika. Učenik upotrebom aplikacije za izradu videa koristi različite alate te se služi različitim tehnikama u obavljanju likovnog zadatka.
	LK A.4.3. Učenik u vlastitome radu koristi tehničke i izražajne mogućnosti novomedijskih tehnologija.	Učenik pomoću aplikacije primjenjuje osnovne izražajne mogućnosti likovnog jezika pri bilježenju samih sadržaja o utvrdi sv. Mihovila, a sve to uz pomoć svojih mobitela.
Doživljaj i kritički stav	LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.	Učenik uočava više detalja i karakteristika tematskih i likovno/vizualnih sadržaja (likovni jezik, materijali, primjeri iz fotografija i crteža sv. Mihovila) stvarajući poveznice s osobnim doživljajem.
	LK B.4.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.	Učenik opisuje doživljaj stvaranja, opisuje i uspoređuje svoj likovni rad i radove drugih učenika prema upotrebi likovnog jezika, materijala, prikaza teme ili mot prepoznaje različite mogućnosti rješavanja istog likovnog ili vizualnog problema.
Umjetnost u kontekstu	LK C.4.1. Učenik objašnjava i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.	Učenik uspoređuje različite odnose slike i teksta te ih koristi u vlastitom radu djelomično postižući jasnoću poruke i preglednost sadržaja u svom videu.
	LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	Učenik povezuje vizualni i likovni te tematski sadržaj umjetničkog djela, u ovom slučaju crteže utvrde sv. Mihovila s iskustvom iz svakodnevnog života, odnosno fotografijama koje sam im pokazala.
Ishodi drugih nastavnih predmeta	INF C.4.1. Nakon četvrte godine učenja predmeta Informatika u domeni Digitalna pismenost i komunikacija učenik odabire prikladan program za zadani zadatak, preporučuje ga drugima te istražuje mogućnosti sličnih programa.	Učenik istražuje dodatne mogućnosti odabranoga programa za izradu zadatka. Svoja saznanja prenosi razredu. Nudi pomoć i suradnju ostalim učenicima.
	PID B.4.1. Učenik vrednuje važnost odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Predlaže načine odgovornoga i predviđa posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.
Očekivanja međupredmetnih tema	ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.	Učenik razvija svijest o tome da odgovarajući i primjereni odabir tehnologije olakšava i ubrzava rješavanje problema, dok neodgovarajući može otežati njegovo rješavanje
	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.	Učenik odlučuje da ne želi koristiti sadržaje u aplikaciji koje potiču govor mržnje i diskriminaciju, a uz pomoć i savjete učitelja i ostalih učenika odlučuje o oblikovanju svoga digitalnog identiteta.
Zadatak koji se provodi na LK	Zadatak je osmišljen kao izvedba video rada pomoću prethodno izvedenih fotografija, crteža, kolaža i računalnih grafika.	

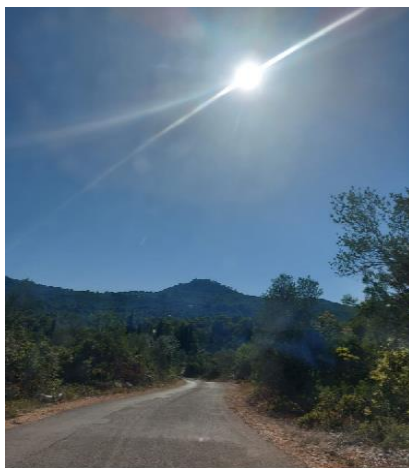
Tablica 4. Zadatak za četvrti razred

7.4.2. REALIZACIJA PRVOG ZADATKA (1. RAZRED) – POSJET OTOKU UGLJANU

Kako sam ovaj zadatak zamislila kao izvanučioničku nastavu, sama sam otišla na otok Ugljan i posjetila utvrdu sv. Mihovila kako bih ga izvela i paralelno istražila mogućnosti organiziranja izvanučioničke nastave s učenicima. Na otok sam stigla redovnom trajektnom linijom s trajektne luke „Gaženica“. Put je trajao 30 minuta. Po dolasku na otok istražila sam može li se bliže utvrdi prići taxijem ili autobusom, no to nije bilo moguće. Sama sam zato do utvrde došla automobilom, po uskome i strmome putu zbog čega ni ta kratka vožnja od svega desetak minuta nije bila nimalo jednostavna. Kada sam napokon došla do utvrde, dočekala me zabrana za ulazak jer su arheolozi pronašli nalazište u samoj utvrdi. No, ipak su mi zbog diplomskog rada dozvolili da fotografiram unutarnji dio utvrde, te da vidim taj prekrasni pogled na zadarski arhipelag koji oduzima dah. Sve sam fotografirala mobitelom, a uspjela sam doći i do fotografija koje su snimljene dronom zahvaljujući jednom arheologu koji je radio na nalazištu u utvrdi.

Ukoliko govorimo o dolasku na otok s učenicima moguće je organizirati izlet jer je otok povezan jako dobro s kopnom, kako autobusom tako i trajektnom. Što se tiče posjeta utvrdi zajedno s učenicima, osobito s učenicima mlađe dobi, mislim da to trenutno nije moguće iz prethodno navedenih razloga. Čak kada bi se do utvrde krenulo pješke, šetnja bi po vrlo zahtjevnom terenu trajala dva sata. Nadam se da će se u skoroj budućnosti izvesti bolji pristupni put utvrdi kako bi ona bila dostupna djeci, a do tada im učitelji utvrdu mogu približiti pomoću fotografija i video snimki.

Kako sam zbog rada morala otići do same utvrde, sama sam snimila više fotografija kojima sam pokušala uslikati utvrdu iz nekoliko različitih kutova. Također, pokušala sam potražiti one vizure utvrde koje bi odgovarale crtežima F. S. Driolija. Na nekim sam fotografijama to i uspjela.

Slika 27. Put prema utvrđi.

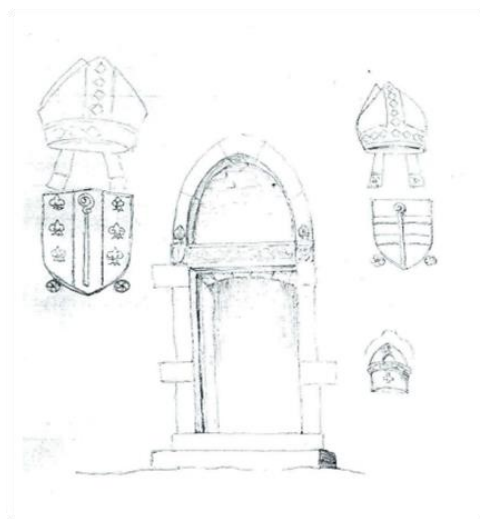
Slika 28. Pogled na istočnu stranu utvrde.

Slika 29. Crtež F. S. Driolija, pogled na istočnu stranu utvrde.

Slika 30. Fotografija zazidanih vrata na utvrđi.

Slika 31. Slika vrata crkve na Driolijevim crtežima.

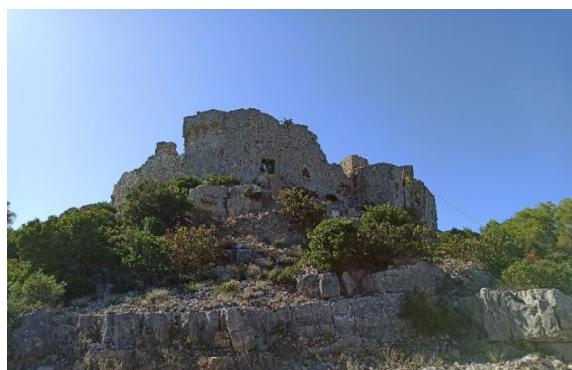
Slika 32. Fotografija utvrde iz zraka.

Slika 33. Pogled na utvrdu iz zraka.

Slika 34. Jugoistočna strana utvrde.

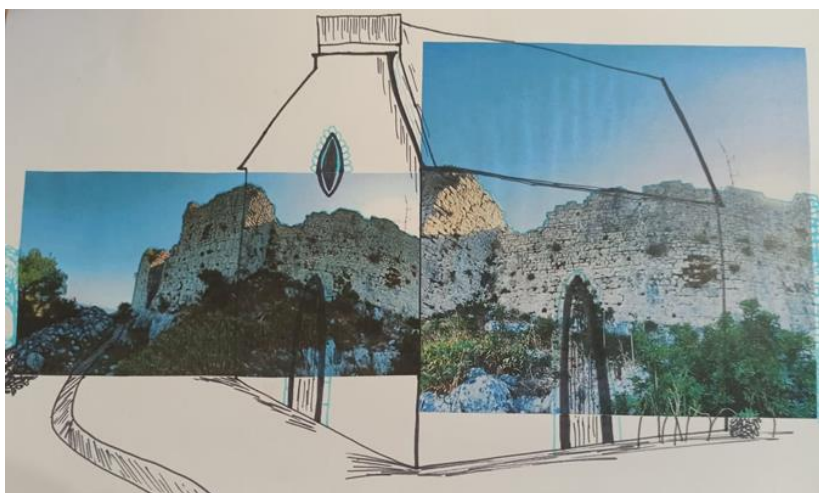
Slika 35. Fotografija utvrde iz podnožja

7.4.3. REALIZACIJA DRUGOG ZADATKA (2. RAZRED) – DOŽIVLJAJ UTVRDE SV. MIHOVILA KOLAŽOM I CRTEŽOM

Ovaj zadatak sam zamislila kao provedbu u razredu nakon učioničke nastave. No, kako sam prilikom realizacije prvog zadatka procijenila da fizički posjet utvrdi s učenicima nije moguć nego samo posjet otoku, ovaj bi zadatak učenici izvodili pomoću fotografija koje sam ja snimila. Motivacija za taj nastavni sat odnosila bi se na proučavanje tih fotografija i njihovu usporedbu s Driolijevim crtežima nakon čega bi učenici izvodili svoje likovne redefinicije promatranog materijala. Moj bi zadatak bio osigurati dovoljno fotokopija fotografija i crteža, a njihov da te fotografije i crteže kolažiraju te da pomoću flomastera interveniraju u izvedene kolaže.

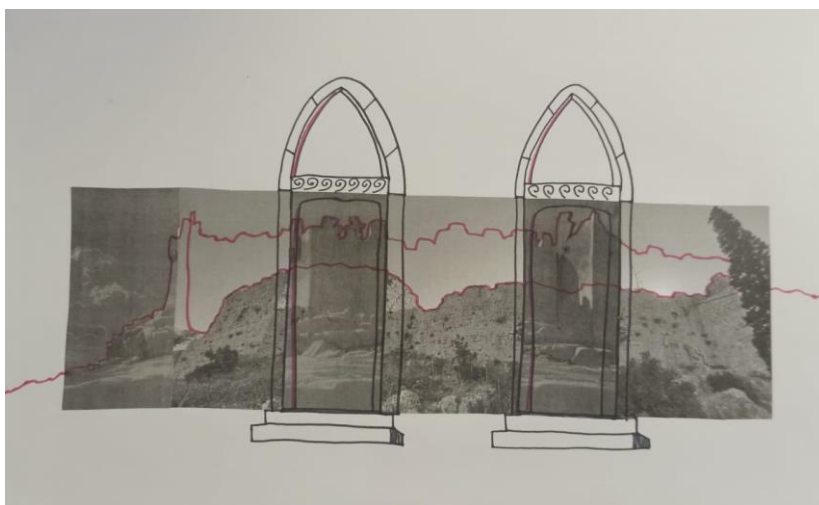
U mojoj samostalnoj izvedbi tog zadatka najviše mi je poteškoća stvaralo postizanje uravnotežene kompozicije i sklada jer sam mu pristupila suviše jednostavno, iz straha da radovi ne budu vizualno prezasićeni. Isto tako, trebalo mi je vremena da počnem izrezivati fotografije

na način da doprinesem kvalitetnijoj likovnoj kompoziciji. Isprva sam ih u cjelovitom obliku samo lijepila na papir pokušavajući ih upotpuniti takvim crtežima koji bi nalikovali autentičnim povijesnim rekonstrukcijama te mi je trebalo vremena da shvatim kako to u likovnosti nije potrebno te da mogu osmišljavati posve slobodne likovne redefinicije. Samim time pretpostavljam da bi se s istim problemom suočila i u razredu. Kako bih to spriječila, možda bih sama istražila i pokazala učenicima neke kvalitetne likovne redefinicije, rekonstrukcije, fotomontaže, primjerice umjetnika Roberta Rauschenberga, Pabla Picassa... U nastavku slijede moje fotografije s kratkim opisima.

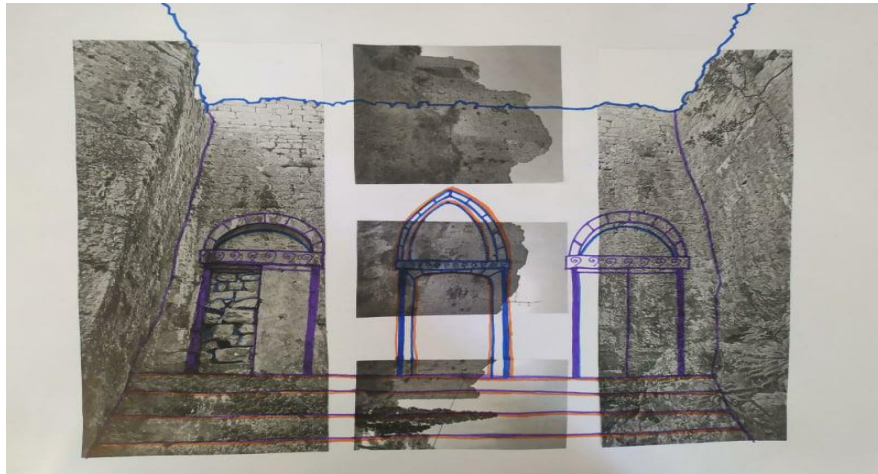
Slika 36. Likovni rad – kolaž, crtež (1).

Na ovom radu sam kolažirajući spojila dvije fotografije u boji s prikazima istočne i jugoistočne strane utvrde. Kolaž sam upotpunila crtežom srušene crkve sv. Mihovila u flomasteru, naslanjajući se pritom na onaj poznati Driolijev.

Slika 37. Likovni rad – kolaž, crtež (2).

Na ovom sam radu također upotrijebila dvije fotografije, no ovoga puta crno – bijele. Izrezala sam Driolijev crtež istočnog dijela utvrde i spojila s fotografijom te pomoću flomastera nacrtala u napadu uništeno obrambeno krunište. Ova dvojica nacrtana vrata s gotičkim lukovima možemo pronaći na Driolijevim crtežima crkve.

Slika 38. Likovni rad – kolaž, crtež (3).

Na ovom radu možemo vidjeti spoj dviju crno – bijelih fotografija. Veća prikazuje sjeveroistočni ulaz u utvrdu, a manja, zalijepljena po sredini, njezinu istočnu stranu. Rad sam malo „podigla“ s vratima. Jedna možemo vidjeti u Driolijevim crtežima crkve, a druga možemo vidjeti na utvrdi još i danas. Na slici sam još do crtala krunište, s obzirom na to da znamo koliko je ova utvrda bila važna u samoj obrani grada. Nacrtanim kruništem u obliku jednog kontinuiranog obrisa htjela sam i povezati različite elemente rada u jedinstvenu cjelinu.

Slika 39. Likovni rad – kolaž, crtež (4).

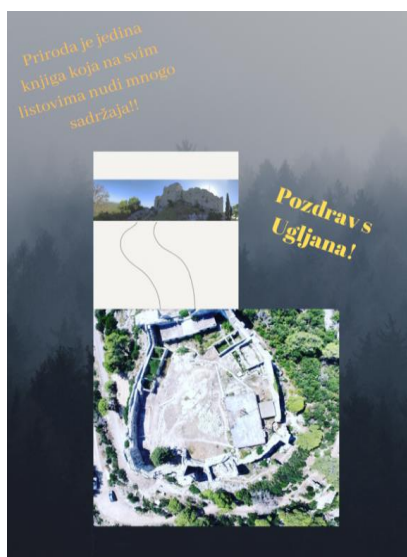
Ovaj kolaž čine tri Driolijeva crteža, na kojima se može vidjeti izgled crkve sa zapada i s jugozapada. Nadodala sam još i fotografiju jugoistočne strane utvrde, te sam prikaze dodatno naglasila plavim i narančastim crtama.

7.4.4. REALIZACIJA TREĆEG ZADATKA (3. RAZRED) – ANALOGNI I DIGITALNI PRIKAZ UTVRDE SV. MIHOVILA

Prije realizacije trećeg zadatka odlučila sam istražiti svijet računalnih programa i mobilnih aplikacija za uređivanje fotografija, crtanje i slikanje. Nakon desetak takvih programa i aplikacija koje sam isprobala na svom računalu i pametnom telefonu, uvidjela sam da pružaju brojne privlačne virtualne mogućnosti, ali i da među njima postoje značajne razlike.

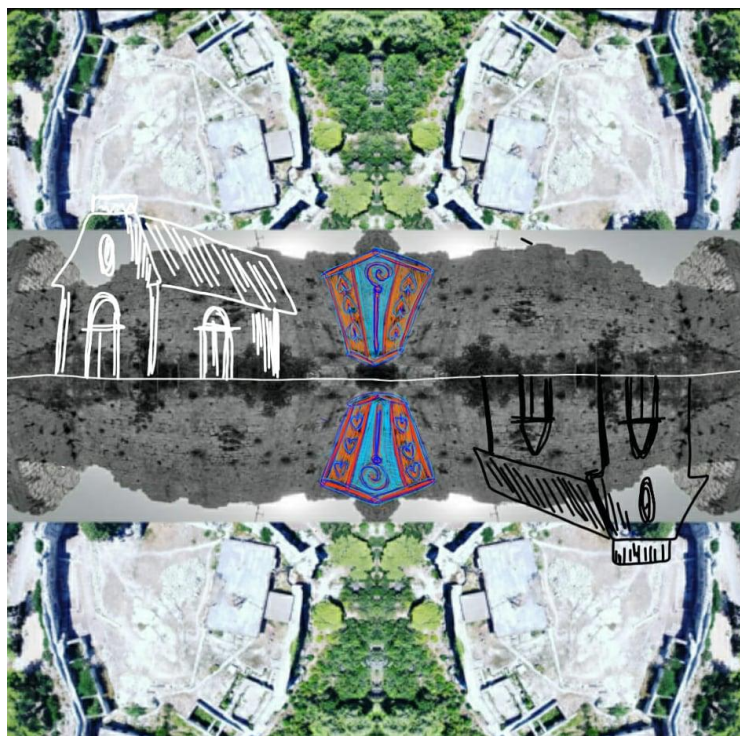
Kada sam počela raditi ovaj zadatak, isto sam se vodila mišlju da korištene aplikacije učenici mogu instalirati na svoje mobitele, da ne zauzimaju previše memorije, da im je instaliranje besplatno i da se rad takvim aplikacijama može izvesti unutar jednog školskog sata, odnosno 45 minuta. Nakon mnogo instaliranih aplikacija, suzila sam izbor na tri, a to su: „Canva“, „Graphionica“ i „Polish“.

Ovdje bih voljela istaknuti i probleme s kojima sam se susrela pri korištenju aplikacija. Najveći mi je problem bio taj što aplikacije nude bezbroj atraktivnih i gotovih rješenja, kojima je bilo teško odoljeti. Iz tog razloga su moji prvi radovi imali previše filtera, raznih efekata, emotikona...

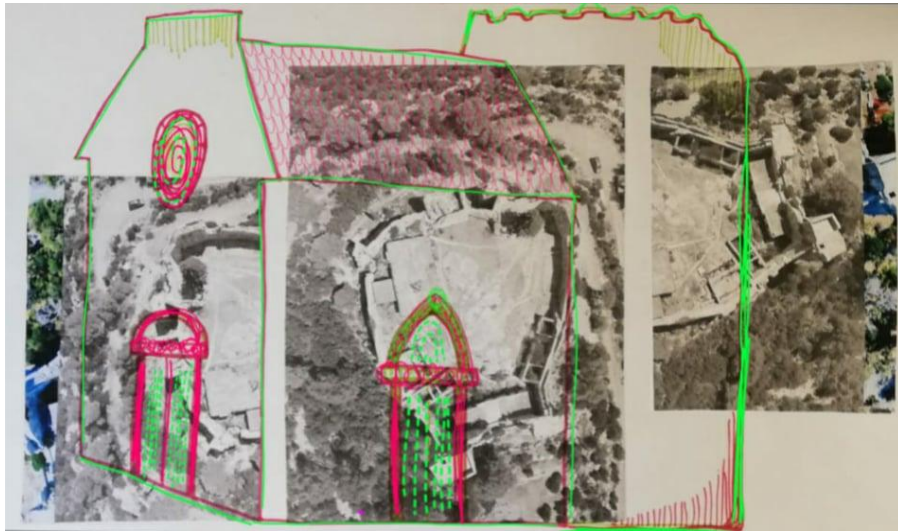
Slika 40. Likovni rad - aplikacija „Canva“.

Na ovome prikazu, a koji ocrtava spomenute poteškoće s kojima sam se susrela u svojim prvim pokušajima, to se može i vidjeti; koristila sam jaku pozadinu, upečatljiviju od samog rada, font i boja slova nisu čitki niti se dovoljno dobro vide, same fotografije nisu dobro smještene niti vidljive... Neprestano korištenje mnogobrojnih mogućnosti koje aplikacije nude brzo me dovelo „pred zid“. Shvatila sam da zadatku trebam pristupiti drugačije, odnosno rabiti alate za crtanje, eventualno slikanje, kolažirati fotografije. Prikazi tih slika i kratki opisi takvih radova slijede u nastavku.

Slika 41. Likovni rad – aplikacije „Canva“ i „Polish“.

Pomoću aplikacija „Canva“ i „Polish“ uredila sam ovaj rad. To sam učinila na način da sam upotrijebila fotografije koje sam snimila pomoću drona te sam umetnula i fotografiju jugoistočne strane utvrde. U aplikaciji „Polish“ postoji mogućnost ogledala, a s njom sam postigla zrcalnu simetriju na radu. Koristila sam još filtere i efekte pomoću kojih sam posvijetlila, odnosno potamnila fotografije. Posebno mi se svidjelo to što u takvu kompoziciju mogu dalje intervenirati crtežom. Nacrtała sam crkvu i ornament koji se nalazio na njoj, a koje možemo pronaći na Driolijevim crtežima.

Slika 42. Likovni rad - aplikacije „Canva“, „Polish“ i „Garaphionica“.

Na ovom radu sam najviše koristila boje i to je ono što se na njemu najviše ističe. Također, ponovno sam nacrtala motiv crkve i vrata s lukovima koje sam u prethodnom dijelu teksta već komentirala. U pozadini otkrivamo izgled utvrde snimljene pomoću drona.

Slika 43. Likovni rad – aplikacija „Polish“.

Na ovom sam radu najveći značaj dala samoj crti. Spojila sam dvije fotografije istočne i jugoistočne strane utvrde te ih povezala raznim crtama; izlomljenim, isprekidanim, tankim, dugim, obrisnim... Na sličan način bi zadatku mogli pristupiti učenici čime bi se istraživanje utvrde moglo stopiti s likovnim pojmovima vezanima uz crte po toku i karakteru.

Slika 44. Likovni rad – aplikacije „Canva“ i „Polish“.

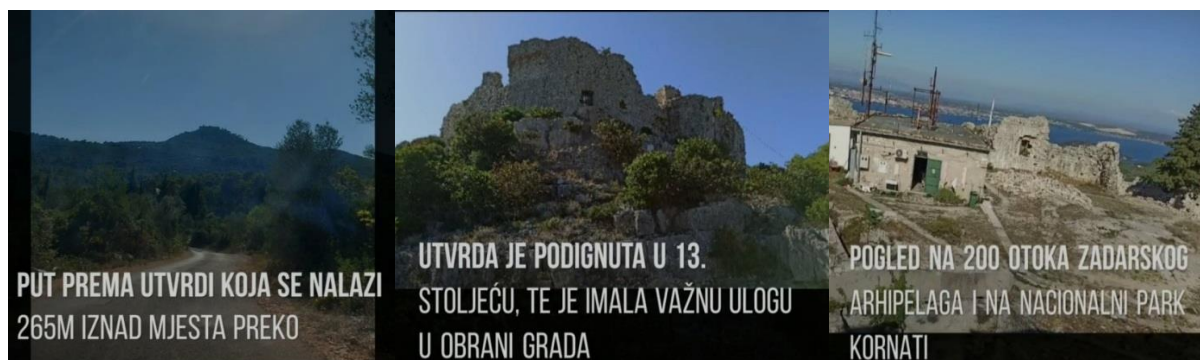
Ovaj rad se izdvaja jer jedini ima tekst, a i nacrtane motive sidra i kormila. U izvedbi takve kompozicije prvo sam postavila pozadinu, potom ukomponirala ranije izvedeni crtež crkve i fotografiju unutrašnjosti utvrde te sve zajedno povezala raznim crtama.

7.4.5. REALIZACIJA ČETVRTOG ZADATKA (4. RAZRED) – VIDEO KAO MEDIJ PRIPOVIJEDANJA PRIČE O OTOKU UGLJANU

Četvrti zadatak se odnosi na izvedbu video rada vezanog uz istu temu. U razredu bi učenici bili ti koji bi izvodili video radove, a u okviru ovog rada video sam izvodila samostalno. Kao i kod prethodnog zadatka, morala sam se posvetiti materijalnoj pripremi, odnosno istraživanju prikladnih mobilnih aplikacija/programa jer sam i ovaj zadatak naumila realizirati pomoću pametnog telefona.

Prema istim kriterijima prema kojima sam birala mobilne aplikacije za rješavanje trećeg zadatka sam i kod rješavanja ovog odabrala odgovarajuću. Riječ je aplikaciji „Quik“, lakoj za rukovanje, ali opet prepunoj raznih efekata. Nakon nekoliko radova kojima nisam bila zadovoljna, uspjela sam izvesti video koji spaja fotografije s otoka Ugljana, Driolijske i moje crteže. Na videu je osim slika stavljen i tekst, te je i sam video osmišljen kako bi gledateljima

pružio neke informacije o utvrdi. Uz pomoć jednostavnih distorzija, htjela sam u videu dočarati rušenje crkve i djela utvrde, te ga upotpunila glazbom za koju sam smatrala da svojom melodijom i ritmom odgovara izmjeni kadrova.

Slika 45. Isječci slika iz videa

7. RASPRAVA

Tijekom ovog praktičnog istraživanja, na različite sam načine pokušala osmisliti zadatke za učenike. Svrha je bila osmisliti takve zadatke kojima bi ih upoznala s utvrdom, ali i potaknula kod njih kreativni likovni izraz. Pazila sam još na to da ti zadaci učenicima budu zanimljivi.

Ovaj diplomski rad je zapravo moje prvo istraživanje koje sam provela na ovakav način, odnosno u ovom radu se može vidjeti koliko mi je zapravo ovaj rad pomogao u unaprjeđenju nekih likovnih, a i IKT kompetencija. Tako istražujući, a što je najviše došlo do izražaja tijekom rada u aplikacijama, uspjela sam približiti sebi ulogu učenika i sve poteškoće koje se kod učenika mogu javiti u rješavanju zadataka.

Ono što smatram posebno zanimljivim u ovom radu je da sam uz pomoć aplikacija uspjela mijenjati i nadograđivati Driolijske crteže utvrde, a ne ih samo kopirati. Na samom početku mi je bio problem kritički sagledati svoje radove, ali s vremenom odnosno vježbom došla sam do toga da okvirno mogu procijeniti njihovu kvalitetu. Osim toga, radom u aplikacijama stekla sam i neke tehničke kompetencije, bitne za procjenu primjerenosti pojedinih digitalnih alata učenicima.

Smatram da bi se zadatci svidjeli učenicima u nastavi, te da bi bilo vrlo zanimljivih rješenja.

8. ZAKLJUČAK

Diplomski rad se sastoji od dva dijela, teorijskog i praktičnog, koji nam iz različitih perspektiva daju uvid u lik i djelo F. S. Driolija, te mogućnost obrade njegovih crteža u nastavi Likovne kulture s učenicima.

U teorijskom dijelu rada opisano je slikarstvo XIX. stoljeća u Dalmaciji, te Driolijev put od nasljednika tvornice maraskina do poznatog slikara. Također, navedeni su motivi koje je Drioli često koristio, a i glavni motiv na kojem se ovaj rad bazira, a to je tvrđava sv. Mihovila na otoku Ugljanu. Ono što je bitno i što je važno naglasiti, a to je da bez njegovih crteža mi danas ne bi znali kako je tvrđava nekada izgledala.

Između ostalog, u ovom radu ističem važnost očuvanja kulturne baštine, a sve to u svrhu ostvarivanja ishoda iz predmetnih kurikuluma, prvenstveno onog koji se odnosi na Likovnu kulturu te očekivanja kurikuluma međupredmetnih tema. Bitnu stavku u njima zauzima i izvanučionička nastava, koju ponekad nije lako ostvariti. Sami primjer teško izvedive izvanučioničke nastave je odlazak na utvrdu sv. Mihovila, što s učenicima ne bi bilo moguće izvesti, ali bi se s njima mogao posjetiti otok Ugljan i u okviru takve izvanučioničke nastave istražiti i utvrdu sv. Mihovila, makar iz daljine.

Drugi, praktični dio rada, koji se zasniva na mojoj izvedbi likovnih radova, pokazao je kako se Driolijevo stvaralaštvo može produktivno uklopiti u nastavu Likovne kulture na način da se pritom učenike upozna i s utvrdom sv. Mihovila kao važnim povijesnim spomenikom, ali da se s njime pomnije učenike upozna i s digitalnim alatima, osobito stoga što je tvrđava sv. Mihovila teško pristupačna, onda kao nastavni sadržaj ovisna o svojoj vizualnoj dokumentaciji.

9. SAŽETAK

Tema diplomskog rada bit će usmjerena na proučavanje stvaralaštva slikara F. S. Driolija s naglaskom na kaštel sv. Mihovila na otoku Ugljanu kao jednom od njegovih likovnih motiva, a sve to u svrhu istraživanja mogućnosti povezivanja njegovog stvaralaštva s tim lokalitetom u okviru nastavnog predmeta Likovne kulture u razrednoj nastavi.

Rad je podijeljen na dva dijela, odnosno na teorijski i praktični dio. U teorijskom dijelu se spominju bitne sastavnice iz života F. S. Driolija, te njegov umjetnički put i stvaranje. Pažnja se posebno usmjerava na njegove crteže kaštela sv. Mihovila, a samim time i na mogućnost iskorištavanja te vrijedne povijesnoumjetničke baštine u nastavi Likovne kulture s obzirom na nove kurikulumске dokumente.

Praktični dio diplomskog rada bit će usmjeren na likovno istraživanje Driolijevih crteža kaštela sv. Mihovila te će se temeljiti na likovnim redefinicijama tih crteža u različitim likovnim medijima. To likovno istraživanje biti će usko vezano uz kurikulumске ishode nastavnog predmeta Likovne kulture koji od učitelja između ostalog zahtijevaju da posjeduje određene likovne kompetencije.

Ključne riječi: slikarstvo, Likovna kultura, kurikulum, F. S. Drioli, kaštel sv. Mihovila

SUMMARY

The work of the painter Francesco (Francis) Salghetti Drioli as a stimulus to the artistic research of the castle of St. Mihovil in Ugljan

The topic of the thesis will be focused on the study of the work of painter F. S. Drioli with an emphasis on the fortress of St. Mihovil on the island of Ugljan as one of his artistic motives, all for the purpose of exploring the possibility of connecting his work with this locality within the subject of Art in the classroom.

The paper is divided into two parts, ie theoretical and practical part. In the theoretical part, important components from the life of F. S. Drioli are mentioned, as well as his artistic path and creation. Special attention is paid to his drawings of the fortress of St. Mihovil, and thereby the possibility of exploiting this valuable historical and artistic heritage in the teaching of Art Culture with regard to new curriculum documents.

The practical part of the work paper will be focused on the artistic research of Drioli's drawings of the fortress of St. Mihovil which will be based on the artistic redefinitions of these drawings in various art media. This art research will be closely related to the curricular domains and outcomes of the subject of Art, which, among other things, require teachers to possess certain art competencies.

Key words: painting, Art, curriculum, F. S. Drioli, fortress of St. Mihovil

10. POPIS LITERATURE

Knjige, udžbenici, priručnici:

1. Annoscia, E. i sur. (2000). *Opća povijest umjetnosti*. Zagreb. Mozaik knjiga.
2. Čelebanović, A. (1974). *Ulepšani svet: Slikarstvo buržoaskog realizma od 1860. do 1914*. Beograd. Izdavački zavod Jugoslavija.
3. Huzjak, M. (2002). *Učimo gledati – priručnik likovne kulture za nastavnike razredne nastave*. Zagreb. Školska knjiga.
4. Peričić, Š. i sur. (2010). *Višnja maraska*. Zadar. Sveučilište u Zadru.
5. Patricioli, I. (2000). „Guslar među seljacima“ (1840) Francesco Salghetti – Drioli. New York: Research Center for Music Iconography.
6. Petricioli, I. (2001). Franjo Salghetti-Drioli: retrospektivni pregled: Galerija umjetnina, Zadar, 31.listopada – 29. prosinca 2001. Zadar: Narodni muzej
7. Petricioli, I. (2003). Franjo Salghetti Drioli. Zadar: Narodni muzej; Zagreb: Institut povijesti umjetnosti
8. Petričić, A. (1959). *Zadarski slikari u XIX. stoljeću*. Radovi Instituta JAZU u Zadru
9. Ruhrberg, K. i sur. (2005). *Umjetnost 20. stoljeća*. Zagreb. V.B.Z. d.o.o.

Članci:

1. Čukelj, Z. (2009). Mogućnost stjecanja znanja i spoznaja o prirodnoj i kulturnoj baštini u osnovnim školama Republike Hrvatske. *Socijalna ekologija*. 18 (3-4). 267-288.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/54109>
2. Jukić, T. (2015). Upoznavanje baštine kroz akcijsko istraživanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. *Školski vjesnik*. 64(3). 424 – 438.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/151362>
3. Kušević, D. (2015). Kulturna baština - poticatelj dječjeg razvoja (likovni aspekt). *Školski vjesnik*, 64 (3), 479-491.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/151378>
4. Marasović, K. I Vidović, R. (2019). Prostorni razvoj kaštela sv. Mihovila na otoku Ugljanu. *Građevinar*. 71(01). 33 – 43.
Preuzeto s <https://doi.org/10.14256/JCE.2202.2017>
5. Petricioli, I. (1964). Bilješke o umjetnosti XIX. st. u Zadru. Notes on Art in Zadar in the 19th Century. *Zadar: geografija-ekonomija-saobraćaj-povijest-kultura; Zbornik*. Zagreb: Matica hrvatska. 581-588.
6. Petricioli, I. (1998). Kaštel sv. Mihovila na Ugljanu u crtežima Franceca Salghetti Driolija. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*. 37 (1). 343 – 354. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>
7. Petricioli, I. (1998). Tragom jedne slike Francesca Salghetti Driolija s folklornim sadržajem. *Rad Instituta povijesti umjetnosti*. 127 – 131. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224319>
8. Pivac, D. (2016). Poticanje dječjeg likovnog stvaralaštva i mašte u komunikaciji s kulturnom baštinom. *Školski vjesnik*, 65 (Tematski broj), 347-356.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/160226>
9. Sorić, S. (2012). Kaštel Sv. Mihovila na otoku Ugljanu. *Ars Adriatica*, (2), 85-96.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/102831>
10. Sorić, S. (2014). Ljetnikovci mletačkog pukovnika Vuka Crnice na otocima Viru i Ugljanu. *Ars Adriatica*, (4), 327-334.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/130926>
11. Stagličić, V. (2000). N. Tommaseo i F. Salghetti-Drioli: dopisivanje kao poticaj za slikanje. *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, (24), 171-180.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224282>

12. Štrmelj, D. (2015). Novi prilozi proučavanju kaštela Sv. Mihovila na otoku Ugljanu. *Ars Adriatica*, (5), 89-94.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/149643>
13. Tomić, R. (1996). BILJEŠKE O SLICI "ECCE HOMO" U POLJICIMA. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 36 (1), 245-249.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/111031>
14. Žmegač, A. (2013). Mletački graditelj utvrda Antun Jančić. *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, (37), 101-112. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/138245>

Internetski izvori:

1. Građanski odgoj i obrazovanje. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html
2. Hrvatski jezik. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html
3. Informatika. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html
4. Likovna kultura. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html
5. Matematika. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_146.html
6. Održivi razvoj. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html
7. Osobni i socijalni razvoj. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html
8. Priroda i društvo. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html
9. Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. Narodne novine. (7/2019). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html
10. <https://www.enciklopedija.hr/trazi.aspx?t=Franjo%20Salghetti-Drioli>
11. <https://maraska.hr/povijest/>
12. <https://povijest.hr/nadanasnjidan/kolumbov-povratak-u-spanjolsku-s-povijesnog-prvog-putovanja-1493/>
13. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8259>
14. http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eFtiXxg%253D
15. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33005>

11. POPIS TABLICA

1. **Tablica 1** Zadatak za prvi razred
2. **Tablica 2** Zadatak za drugi razred
3. **Tablica 3** Zadatak za treći razred
4. **Tablica 4** Zadatak za četvrti razred

12. POPIS SLIKOVNIH PRIKAZA

Slika 1. F. S. Drioli, Pričest sv. Benedikta, ulje na platnu, 248 x 159 cm, nastala je 1834. godine u Veneciji, trenutno se nalazi u Zadru u samostanu sv. Marije (Petricioli, 2003)

Slika 2. F.S. Drioli, Skidanje crvene kapice (Petricioli, 2003)

Slika 3. F.S. Drioli, Sloga južnoslavenskih vladara, ulje na platnu, 473 x 405 cm, 1870. godina, Galerija umjetnina Narodnog muzeja, Zadar (Petricioli, 2003)

Slika 4. Slika iz župne crkve u Jasenicama. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/111031>

Slika 5. Etiketa za maraskino. Preuzeto s <https://maraska.hr/povijest/>

Slika 6. Izgled boce maraskina. Preuzeto s <https://maraska.hr/povijest/>

Slika 7. Bivša tvornica Luxardo, današnja „Maraska“. Preuzeto s

<https://images.app.goo.gl/AY4Ty18DaA48s5yc9>

Slika 8. F. S. Drioli, Car Dušan i vila, ulje na drvu, 39 x 50 cm, nastala je 1852. godine, izložena je u Galeriji umjetnina u Zadru (Petricioli, 2003)

Slika 9. Guslar među seljacima. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224319>

Slika 10. Čobanica. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224319>

Slika 11. Čovjek koji se naslanja na konja. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224319>

Slika 12. Konjanik. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/224319>

Slika 13. F. S. Drioli, Mojsije pred faraonom, ulje na platnu, 220 x 340 cm, 1840. godina, Galerija umjetnina Narodni muzej, Zadar (Stagličić, 2000)

Slika 14. F.S. Drioli, Kristofor Kolumbo traži milostinju pred vratima samostana, 1841. godina, nepoznato nalazište (Petricioli, 2003)

Slika 15. F. S. Drioli, Kristofor Kolumbo u lancima, ulje na platnu, 73 x 98 cm, 1850. godina, Moderna galerija, Zagreb (Petricioli, 2003)

Slika 16. F.S. Drioli, Apoteoza mrtve supruge, ulje na zidu, 660 x 445 cm, 1861. godina, Crkva sv. Frane, Zadar (Petricioli, 2003)

Slika 17. Izgled sv. Mihovila iz zraka (nekad). Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/149643>

Slika 18. Izgled sv. Mihovila iz zraka (sad). Preuzeto s

https://pdfs.semanticscholar.org/6d04/3b811a839d6c23182edae7a77d2ba92da55f.pdf?_ga=2.92925528.490395051.1595603048-558168758.1595603048

Slika 19. Tlocrt kaštela sv. Mihovila: Zazidan ulaz, Stari glavni ulaz, Crkva, Glavna kula, Današnji ulaz. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/130926>

Slika 20. Crkva i kaštel sv. Mihovila, početkom XX. stoljeća. Preuzeto s

https://pdfs.semanticscholar.org/6d04/3b811a839d6c23182edae7a77d2ba92da55f.pdf?_ga=2.92925528.490395051.1595603048-558168758.1595603048

Slika 21. F.S. Drioli, Zapadno pročelje crkve sv. Mihovila sredinom XIX. stoljeća. Preuzeto s https://pdfs.semanticscholar.org/6d04/3b811a839d6c23182edae7a77d2ba92da55f.pdf?_ga=2.92925528.490395051.1595603048-558168758.1595603048

Slika 22. F.S. Drioli, Pogled na kaštel sa sjevera. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 23. F.S. Drioli, Pogled na kaštel s istoka, ulje na platnu, 170 x 110 cm, nastala 1847. godine, nalazila se u Risanu u župnoj crkvi, no tamo je i stradala u eksploziji. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 24. F.S. Drioli, Portal crkve i grbovi. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 25. F. S. Drioli, Unutrašnjost apside. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 26. Ljetnikovac obitelji Drioli u Preku. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/130926>

Slika 27. Put prema utvrđi, fotografirano pomoću mobitela

Slika 28. Pogled na istočnu stranu utvrde, fotografirano pomoću mobitela

Slika 29. Crtež F. S. Driolija, pogled na istočnu stranu utvrde. Preuzeto s

<https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 30. Fotografija zazidanih vrata na utvrđi, fotografirano pomoću mobitela

Slika 31. Slika vrata crkve na Driolijevim crtežima. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/110320>

Slika 32. Fotografija utvrde iz zraka, fotografirano pomoću drona

Slika 33. Pogled na utvrdu iz zraka, fotografirano pomoću drona

Slika 34. Jugoistočna strana utvrde, fotografirano pomoću mobitela

Slika 35. Fotografija utvrde iz podnožja, fotografirano pomoću mobitela

Slika 36. Likovni rad – kolaž, crtež (1)

Slika 37. Likovni rad – kolaž, crtež (2)

Slika 38. Likovni rad – kolaž, crtež (3)

Slika 39. Likovni rad – kolaž, crtež (4)

Slika 40. Likovni rad – aplikacija „Canva“

Slika 41. Likovni rad – aplikacije „Canva“ i „Polish“

Slika 42. Likovni rad – aplikacije „Canva“, „Polish“ i „Graphionica“

Slika 43. Likovni rad – aplikacija „Polish“

Slika 44. Likovni rad – aplikacije „Canva“ i „Polish“

Slika 45. Isječci slika iz videa

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI:

Ime i prezime: Samanta Kopilaš

Adresa: Matije Vlačića 49c

Telefon/Mobitel:023/340-258,095/537-4021

E-mail: samantak17@gmail.com

Datum i mjesto rođenja: 29.01.1996., Zadar

Država: Hrvatska

FORMALNO OBRAZOVANJE

Datum: listopad 2015.- ...

Mjesto: Zadar

Ustanova: Sveučilište u Zadru – Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Datum: rujan 2010.- svibanj 2014.

Mjesto: Zadar

Ustanova: Hotelijersko turistička i ugostiteljska škola – smjer: hotelijersko turistički tehničar

RADNO ISKUSTVO:

Datum: 01.07.2012. – 01.09.2012.

Tvrtka: Restoran „Providenca“

Datum: 01.07.2013.- 01.09.2013.

Tvrtka: Konoba „Dalmacija“

Datum: 01.07.2014.- 01.09.2014.

Tvrtka: Hotel „Donat“

Datum: 20.10.2014.- danas

Tvrtka: Liburnija d.o.o.

Datum: 01.06.2020.- danas

Tvrtka: DM drogerie markt

OSOBNJE VJEŠTINE:

Materinski jezik: hrvatski jezik

STRANI JEZICI:

ENGLJSKI JEZIK

Slušanje: samostalni korisnik

Čitanje: samostalni korisnik

Govorna interakcija: samostalni korisnik

Govorna produkcija: samostalni korisnik

NJEMAČKI JEZIK

Slušanje: temeljni korisnik

Čitanje: temeljni korisnik

Govorna interakcija: temeljni korisnik

Govorna produkcija: temeljni korisnik

ŠPANJOLSKI JEZIK

Slušanje: samostalni korisnik

Čitanje: samostalni korisnik

Govorna interakcija: temeljni korisnik

Govorna produkcija: temeljni korisnik

RAD NA RAČUNALU:

Zadnji put korišteno: trenutno

Poznavanje MS Office paketa i korištenje interneta

OSOBI NE

sklonost timskom radu, marljivost, urednost, odgovornost, točnost, organiziranost

DODATNE KOMPETENCIJE

Volontiranje

Organizator: Dom za odgoj djece i mladeži

Trajanje volontiranja: 1.3.2019.- 1.6.2019.

Ukupan broj volonterskih sati: 15

Aktivnost: pomoć pri učenju

Organizator: 72 sata bez kompromisa

Trajanje volontiranja: 17.10.2019.- 20.10.2019.

Ukupan broj volonterskih sati: 4

Aktivnost: pomoć pri čišćenju doma za odrasle osobe sv. Frane